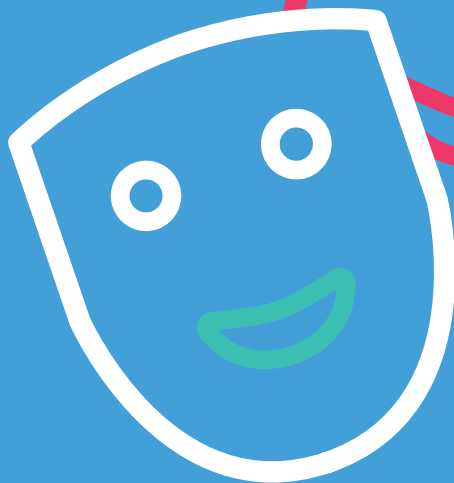
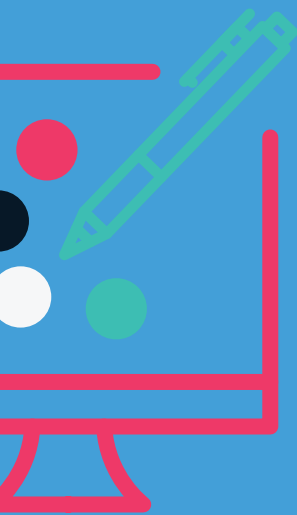

Sufinancirano sredstvima
programa Europske unije
Erasmus+

Učenjem iz prošlosti
kreiramo našu
budućnost: europska
kulturna baština
u eTwinningu

eTwinning je aktivna zajednica koja je u svojih 13 godina postojanja okupila više od 500 000 učitelja iz 190 000* škola. Provedeno je više od 70 000* projekata u kojima je sudjelovalo više od 2 000 000 učenika s europskog kontinenta (*podaci aktualni do svibnja 2018.).

eTwinning – *zajednica škola iz Europe i susjednih partnerskih država* - koju financira Europska komisija pod programom Erasmus+. Okuplja učitelje iz 36 europskih zemalja i 8 susjednih država.

eTwinning je digitalna platforma dostupna na 29 jezika. Posjetitelji platforme mogu pristupiti brojnim javnim informacijama o tome kako se uključiti u eTwinning, koje prednosti nudi te pronaći nadahnuća za zajednički rad na projektu. Registrirani učitelji/nastavnici imaju pristup ograničenom području pod nazivom eTwinning Live, sučelju koje svakog pojedinačnog učitelja povezuje s ostatkom zajednice: korisnicima omogućuje pronalaženje partnera, interakciju, suradnju na projektima te sudjelovanje u aktivnostima stručnog usavršavanja u eTwinning i eTwinning plus zemljama. Naposljetku, kad zajednički rade na projektu, učitelji imaju pristup privatnom prostoru za suradnju, jedinstvenom za svaki projekt, pod nazivom TwinSpace.

eTwinning svojim korisnicima nudi visoku razinu podrške. Platformu u svakoj zemlji sudionici (trenutačno, njih 44) promiče Nacionalna služba za podršku ili Partnerska agencija za podršku (PSA), pritom nudeći savjete i smjernice za krajnje korisnike te organizira niz aktivnosti za stručno usavršavanje na nacionalnoj razini. Na europskoj razini eTwinning koordinira Središnja služba za podršku, kojim upravlja European Schoolnet (konzorcij 34 ministarstva obrazovanja) u ime Europske komisije. Središnja služba za podršku u suradnji s Nacionalnim službama za podršku i Partnerskim agencijama za podršku odgovorna je za razvoj platforme, kao i za mnogobrojne mogućnosti stručnog usavršavanja i druge aktivnosti kao što je godišnja europska konferencija s dodjelom nagrada nastavnicima i učenicima za suradnju u sjajnim projektima.

**Učenjem iz prošlosti
kreiramo našu
budućnost: europska
kulturna baština
u eTwinningu**

Sadržaj

Predgovor	3
Uvod: kulturna baština: povezivanje prošlosti, sadašnjosti i budućnosti	5
1. Kulturna baština i obrazovanje	7
1.1. Europska godina kulturne baštine, prilika za poticanje obrazovanja o kulturnoj baštini	8
1.2. Tumačenje kulturne baštine: način angažiranja učenika i studenata za Europu?	9
2. eTwinning i kulturna baština	13
2.1. eTwinning i povezanost s kulturnom baštinom	14
2.2. Kulturna baština u eTwinning projektima	18
3. Poučavanje kulturne baštine u školi	37
3.1. Nastava s digitalnom kulturnom baštinom u učionicama iz 21. stoljeća	38
3.2. Dvadeset ideja i aktivnosti za uvođenje kulturne baštine u nastavu	41
4. Povezivanje s europskom kulturnom baštinom – drugi resursi za učenje	53
4.1 Učenje o povijesti i kulturnoj baštini iz europske perspektive: Kuća europske povijesti	54
4.1.1. Kuća europske povijesti	54
4.1.2. Prostor za reinterpretaciju kulturne baštine	55
4.1.3. Resurs za učenje o Europi	57
4.2 eTwinning i UNESCO škole: izgradnja budućnosti otkrivanjem prošlosti	59
Zaključci	65
Literatura	67

Predgovor

Tibor Navracsics, povjerenik za obrazovanje,
kulturu, mlade i sport

Tibor Navracsics

U središtu europskog načina života je naša zajednička kulturna baština. Vidljiva u naseljima i gradovima, prirodnim krajolicima i arheološkim lokalitetima. Čine je književnost, umjetnost i spomenici, zanati naučeni od predaka, priče koje pričamo svojoj djeci, hrana u kojoj uživamo i filmovi koje gledamo i u kojima se prepoznajemo. Kulturna baština određuje tko smo te osnažuje naš osjećaj pripadnosti zajedničkoj europskoj obitelji. Svi smo članovi mirne zajednice više od 500 milijuna građana bogatih povijesti i međusobno povezanih kultura.

Moja je želja da Europska godina kulturne baštine potakne ljude, a osobito djecu i mlade, na istraživanje bogate i raznolike europske kulturne baštine te na promišljanje o njezinoj ulozi u našim životima. Iz te perspektive, želimo im omogućiti da postanu nosioci i zaštitnici kulturne baštine u budućnosti.

Europska godina kulturne baštine omogućuje nam da se udubimo u tradiciju, sjećanja i spomenike prošlosti. Ta nas sjećanja i povijest mogu mnogočemu naučiti. Nadam se da će istraživanjem i doživljajem zajedničke kulturne baštine u učionici i izvan nje djeca i mladi shvatiti da se njihovi različiti identiteti – bili oni lokalni, regionalni ili nacionalni – mogu međusobno nadopuniti, obogatiti i ojačati te „živjeti“ unutar jednog europskog identiteta. Raznolikost je naše bogatstvo i naša snaga.

Prema posebnoj anketi Eurobarometra o kulturnoj baštini, devet od 10 ispitanika želi da se u školama poučava o europskoj kulturnoj baštini. Škole i učitelji imaju ključnu ulogu u tome.

Stoga vam s osobitim zadovoljstvom predstavljam knjigu eTwinning 2018., posvećenu „uvođenju“ kulturne baštine u učionicu. Knjiga predstavlja odabir izvrsnih eTwinning projekata povezanih s mnogim dimenzijama i oblicima kulturne baštine te pokazuje na koji su način učitelji i učenici svih dobi promišljali o toj temi na vrlo kreativne i raznolike načine.

Ovogodišnje izdanje eTwinning knjige ujedno sadrži brojne resurse i konkretne ideje za učitelje i učenike za nastavne aktivnosti povezane s tom temom, kao i za aktivnosti izvan školske zajednice. eTwinning projekti dokazuju da kulturna baština može ponuditi brojne mogućnosti obrazovanja i prilika za suradnju djece i mladih. Pozdravljam takav pristup jer se njime promiče dijalog između različitih kultura i generacija, omogućava zajedničko razumijevanje razlika i sličnosti i potiče nas da cijenimo kulturnu raznolikost.

Zahvalan sam svim učiteljima i učenicima koji su bili uključeni u različite aktivnosti i projekte, kao i eTwinningu te cijeloj zajednici na doprinosu uspjehu Europske godine kulturne baštine. Ova je knjiga najopipljiviji način da kulturnu baštinu zadržimo u središtu svakodnevnog života i nakon Europske godine kulturne baštine. Ona je ključna za poticanje promjene načina na koji koristimo, zaštićujemo i promičemo kulturnu baštinu te tako produljujemo doprinose Europske godine kulturne baštine na duži rok - i gradimo Europu Europe.

Uvod

Kulturna baština: povezivanje prošlosti, sadašnjosti i budućnosti

2018. godine je Europska godina kulturne baštine. Kulturna baština oblikuje našu svakodnevicu. Vidljiva je u europskim naseljima i gradovima, prirodnim krajolicima i arheološkim lokalitetima. Ne čine ju samo književnost, umjetnost i predmeti, već i zanati naučeni od predaka, priče koje pričamo svojoj djeci, hrana u kojoj uživamo i filmovi koje gledamo i u kojima se prepoznajemo.

Europska godina kulturne baštine posebno je usmjerena na djecu i mlade, čuvare kulturne baštine u budućnosti. Prema rezultatima Eurobarometra, velika većina ispitanika (88%) slaže se da bi se europska kulturna baština trebala poučavati u školama jer nas uči o našoj povijesti i kulturi. (Posebno izvješće Eurobarometra, Kulturna baština, 2017.).

Djeca i mladi imaju priliku otkriti različite vidove kulturne baštine, uključujući:

- zgrade, spomenike, rukotvorine, arhive, odjeću, umjetnine, knjige, strojeve, povijesne gradove, arheološke lokalitete itd. – (**materijalna baština**)
- običaje, predstavljanja, znanje, vještine, predmete i kulturne izričaje koje ljudi smatraju vrijednima, kao što su festivali. Obuhvaća jezike i usmenu predaju, izvedbene prakse i tradicionalne obrte i dr. – (**nematerijalna baština**)
- krajolike – zemljopisna područja gdje prirodni resursi pokazuju dokaz o praksi i tradiciji ljudi
- resurse stvorene u digitalnom obliku (npr. digitalnu umjetnost i animaciju) ili digitalizirane radi njihova očuvanja (uključujući tekst, slike, videozapise i snimke) – (**digitalna baština**).

Svrha ove knjige

Cilj ove knjige je otkriti različite vidove kulturne baštine te ponuditi primjere eTwinning projekata i izložiti ideje za aktivnosti povezane s kulturnom baštinom.

U prvom dijelu saznat ćete što se podrazumijeva pod pojmom kulturna baština te ćete se upoznati s interpretacijom kulturne baštine kao pristupa učenju.

U drugom dijelu predstavljeni su primjeri inspirativnih eTwinning projekata koji se bave materijalnim, nematerijalnim, digitalnim i prirodnim aspektima kulturne baštine.

Treće poglavlje sadrži resurse iz Europeane: digitalne platforme Europske unije o kulturnoj baštini. Također, nudi ideje za aktivnosti u nastavi različitih predmeta, od povijesti do astronomije, od matematike do (stranih) jezika.

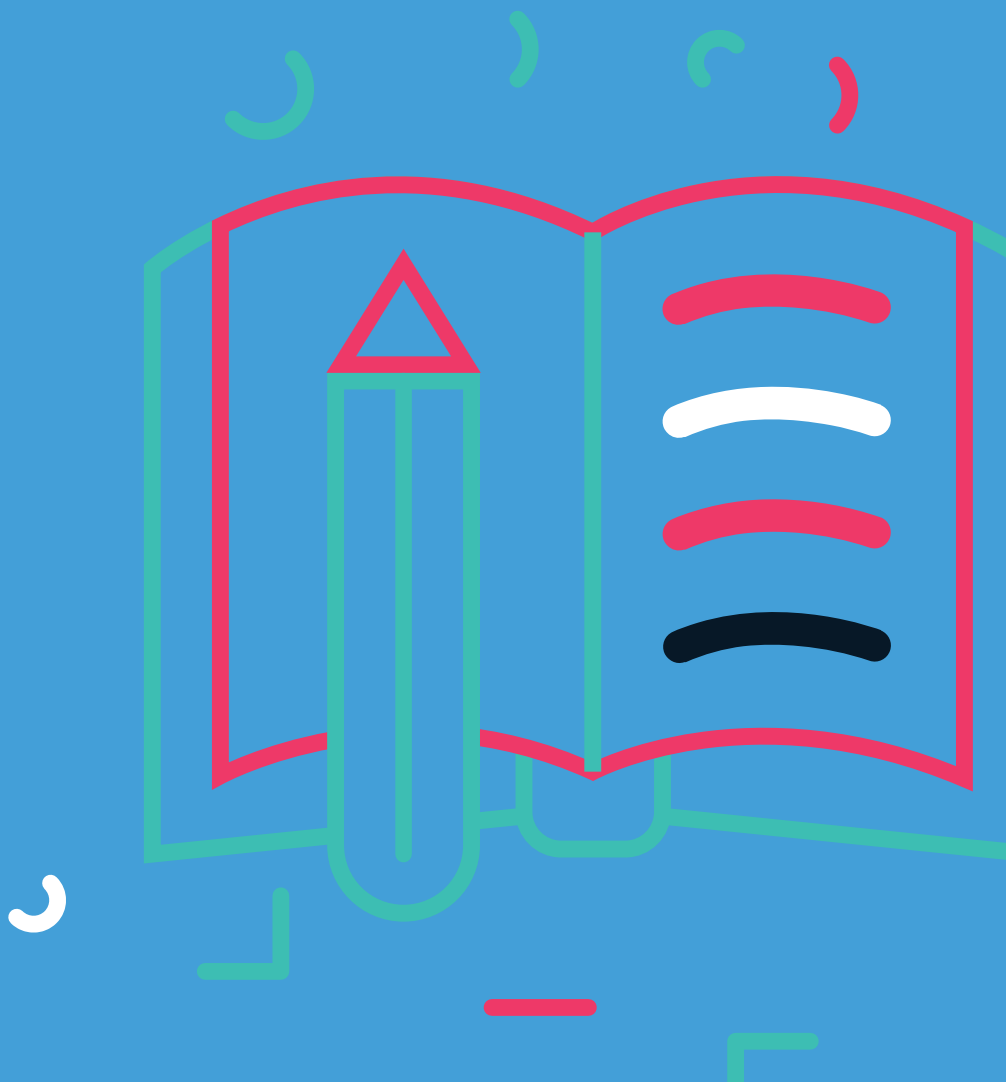
U posljednjem poglavlju pronaći ćete informacije o tome kako učenici mogu učiti o povijesti i kulturnoj baštini pomoću resursa iz Europske kuće povijesti. Otkrit ćete i kako eTwinningov i UNESCO škole promiču kulturnu baštinu aktivnostima unutar i izvan školske zajednice.

Kulturna baština široka je tema koja vas može nadahnuti na organizaciju brojnih kreativnih aktivnosti s učenicima. Nudimo vam nadahnuće, a na vama je da promičete i podržavate kulturu i europsku kulturnu baštinu u svojim školama.

„Naša bogata i raznolika kulturna baština ima veliku snagu da pomogne u izgradnji naše nacije“ – Nelson Mandela.

Poglavlje 1.

Kulturna baština i obrazovanje

1.1. Europska godina kulturne baštine, prilika za poticanje obrazovanja o kulturnoj baštini

Erminia Sciacchitano, glavna znanstvena savjetnica,
Europska komisija

Erminia Sciacchitano

Tijekom više desetljeća „kulturna baština“ povezivala se sa spomenicima, muzejima i arheologijom. Veza između kulturne baštine i obrazovanja obično je imala oblik pasivnih posjeta spomenicima ili muzejima te je bila ograničena na promatranje povijesnih spomenika ili predmeta. Često se sastoji od obilazaka s vodičem koji su usredotočeni na kronološki prikaz povijesnih događaja nepovezanih s životnim iskustvima učenika. Vrlo su česta pojava knjižice sa svim pojedinostima o određenom spomeniku, koje nisu povezane s kontekstom ni s postojećim znanjem i iskustvima učenika.

Zadnjih nekoliko desetljeća proširilo se značenje kulturne baštine te ona sad obuhvaća nematerijalnu baštinu, prirodne, gradske i ruralne krajolike, digitalnu i filmsku baštinu. Okvirna konvencija Vijeća Europe o vrijednosti kulturne baštine za društvo (Faro, 2005.) sadrži sveobuhvatnu definiciju kulturne baštine, koja obuhvaća materijalnu, nematerijalnu i digitalnu dimenziju:

kulturna baština grupa je dobara naslijeđenih iz prošlosti koje ljudi, neovisno o vlasništvu, prepoznaju kao odraz i izraz svojih vrijednosti, vjerovanja, znanja i tradicija koji su u stalnom razvojnog procesu. Obuhvaća sve aspekte okruženja koji proizlaze iz međusobnog djelovanja ljudi i mjesta u vremenu (Faro, 2005.).

U Konvenciji se naglašava da se svaki znak ili simbol koji je nastao ljudskom aktivnošću ili je ljudskom aktivnošću dobio značenje, a namjerno se štiti, čuva ili oživljava, te se ne prepušta prirodnom propadanju, zaboravu ni uništenju, može smatrati kulturnom baštinom. U njoj se ističu vrijednosti (tj. kulturne, povijesne, estetske, arheološke, znanstvene, etnološke, antropološke), vjerovanja, znanja i tradicije koje zajednica ili grupa ljudi koja ima pravo iskoristiti taj resurs, i koja je odgovorna za njihov prijenos na buduće generacije, smatra relevantnima. Kao što je naglašeno u Konvenciji, te vrijednosti su u razvojnog procesu.

Potpuno je prihvaćeno da kulturna baština ima središnju ulogu u našim društvima te da stvara osjećaj zajedništva unutar nacionalnih granica i izvan njih, promiče međusobno razumijevanje i zajedničke vrijednosti, čime se povećava briga za kulturnu baštinu.

Uzevši u obzir šire poimanje kulturne baštine i sve veći interes, kulturna baština sve se više upotrebljava u nastavnom okruženju, ponajprije radi približavanja kulturne baštine učenicima ali i da bi se obogatilo proces učenja.

Obrazovanje o kulturnoj baštini pristup je poučavanja i učenja utemeljen na ideji da baština učenicima otvara mogućnost uključivanja u iskustva putem kojih mogu usvajati znanje. Izravnim doživljavanjem, ispitivanjem, analiziranjem i procjenjivanjem kulturne baštine kao što su zgrade, spomenici, radna mjesta, krajobrazi, predmeti, obredi i tradicije učenici stječu znanje, intelektualne vještine i širi raspon kompetencija koje pospješuju mogućnost održavanja i poboljšanja društva i načina života.

1.2. Tumačenje kulturne baštine: način angažiranja učenika i studenata za Europu?

**Interpret Europe – europska udruga za
tumačenje baštine**

Utemeljeno na izvadcima iz rada udruge Interpret Europe (2017.) Povezivanje građana s europskom kulturnom baštinom: kako najbolje iskoristiti interpretativni pristup, Witzenhhausen: Interpret Europe¹

Čini se da je tumačenje baštine, kao neformalni pristup učenju, vrlo prikladno za eTwinning projekte. Interpretacijom kulturne baštine iskustva se pretvaraju u izvore nadahnuća i kreativnosti, budi se znatiželja učenika putem narativa koji su im relevantni te se potiče promišljanje.

U usporedbi s drugim pristupima učenja, najvažnija je značajka tumačenja baštine to što aktivno potiče sudionike na tumačenje vlastitih iskustava u potrazi za smislenim kontekstom iz kojeg potječu činjenice. Cilj je ponuditi:

- praktično iskustvo s izvornim pojavama baštine (iskustveno učenje)
- aktivno uključivanje i razmjenu znanja sudionika uz poticanje osobnog promišljanja
- posvećenost ideji o brizi za baštinu (i kao resursu za osobno usavršavanje).

1. http://www.interpret-europe.net/fileadmin/Documents/publications/ie_engaging_citizens_with_europes_cultural_heritage_co.pdf

U predškolskom obrazovanju

Osjećaji i razmišljanja male djece izravna su reakcija na iskustva iz neposredne okoline. No pojam tumačenja baštine obuhvaća razumijevanje prošlosti koje nadilazi osobno iskustvo. Stoga je potrebno u obzir uzeti razvoj djetetovog poimanja vremena. Poimanje vremena u početku je još usko povezano s djetetovim vlastitim doživljajima događaja koji se redovito odvijaju, npr. svaki tjedan (nema vrtića subotom) ili svake godine (rođendan, Božić). Dok mala djeca vole ponavljanje – i predvidljivost – djeca u dobi od pet do šest godina obično su željna učenja nečeg novog i nečeg izvan njihove neposredne okoline te žele slušati priče o tuđim životima i talentima. Djeca u toj dobi počinju razumijevati mjerenje i usporedbe te razvijaju osjećaj za prošlost i budućnost. To je preduvjet za bilo kakvo tumačenje kulturne baštine koja istražuje smisao prošlosti.

Mogućnost uspoređivanja povećava dječju znatiželju: „Pokažite mi nešto što dosad nisam vidio ili radio!“ Usporedba je preduvjet za divljenje djelima drugih ljudi ili bića. Djeca tada mogu shvatiti značenje interpretativnih priča o događajima iz prošlosti ili osobama koje kulturnu baštinu povezuju s njihovim životnim iskustvima. Djeca razvijaju osnovnu razinu empatije.

U osnovnoškolskom obrazovanju

Kad krenu u školu, djeca se upoznaju s drugom djecom iz različitih društvenih i kulturnih sredina te imaju priliku stvarati nova iskustva u novom društvenom okruženju.

Tumačenje baštine u školama može biti vrijedan pristup koji nadopunjuje formalno obrazovanje. Obrazovanje u učionici često se temelji na tekstovima i medijima. Usredotočeno je na generičko znanje, vještine i stavove koji se smatraju važnima u toj zemlji. Važni povijesni događaji predstavljaju se putem odabranih, ideal-tipskih primjera.

Tumačenje je, za razliku od toga, povezano s praktičnim iskustvom stvarnih lokaliteta povezanih s baštinom. Povezuje se s konkretnom lokalnom baštinom koja je dio lokalnog okruženja u kojem djeca žive. Rezultat je jači osjećaj stvarnosti: „To se dogodilo ovdje.“ Nadalje, lokalna baština rijetko se kad potpuno uklapa u ideal-tipske generičke koncepte i ideje. Može se prikazati na načine koji otkrivaju brojne nijanse i boje određenih stvari i pojedinaca te nadilaze ideal-tipske kategorizacije. Može se posjetiti više puta i interpretirati iz različitih perspektiva.

Da bi se djeca osnovnoškolske dobi smisleno zainteresirala za kulturnu baštinu, potrebno je u obzir uzeti sljedeće:

- Kulturnu baštinu valja prikazati kroz interpretativne narative koji prošlost povezuju s dječjim vidokrugom iskustava te mogu aktivirati empatiju.
- Tumačenjem treba ojačati osjećaj stvarnosti koristeći se praktičnim iskustvom sa stvarnim pojavama koje su povezane s poznatim okruženjem rodnog grada i njegove okolice.
- Iz prošlosti valja odabrati kontekste i priče koji aktiviraju samonadilaženje i otvorenost prema promjenama.
- Prilikom tumačenja treba iskoristiti radoznalost da bi se u djece pobudilo stvarno zanimanje za bogatstvo i raznolikost u svijetu.

U srednjoškolskom i strukovnom obrazovanju

Za većinu djece to je razdoblje najintenzivnije potrage za dubljim značenjem. Adolescenti su skloni preispitivanju običaja, tradicija, navika, vjerovanja i stavova koji su im usađivani tijekom djetinjstva te traže vlastito mjesto u svijetu i vlastiti identitet. To je ujedno i razdoblje u kojem se oblikuju individualne vrijednosti.

Interpretativni narativi o stvarnim događajima mogu otkriti nove perspektive pomoću kojih adolescenti mogu preispitati koncepte te kritički promišljati o koherenciji vjerovanja i vrijednosti. Mogu im dati i jasniju sliku o tome što namjerno ne žele postati. S druge strane, mogu potaknuti divljenje – makar nakratko – prema nekoj osobi, koja im postaje nadahnuće ili čak uzor. U toj potrazi za svojim mjestom u svijetu i među drugima smislena baština mladima može pomoći da promijene svoj sustav vrijednosti i svoj identitet.

Tijekom tog tipičnog procesa emancipacije, tumačenje baštine po mnogočemu je neiskorišten izvor iz kojeg europska društva mogu ojačati samonadilaženje. Zajedničkim tumačenjem baštine s mladima uz pomoć vještih interpreata mogu se potaknuti rasprave i promišljanje te se može spriječiti otvorenost budućih generacija prema populizmu i vjerskom fundamentalizmu².

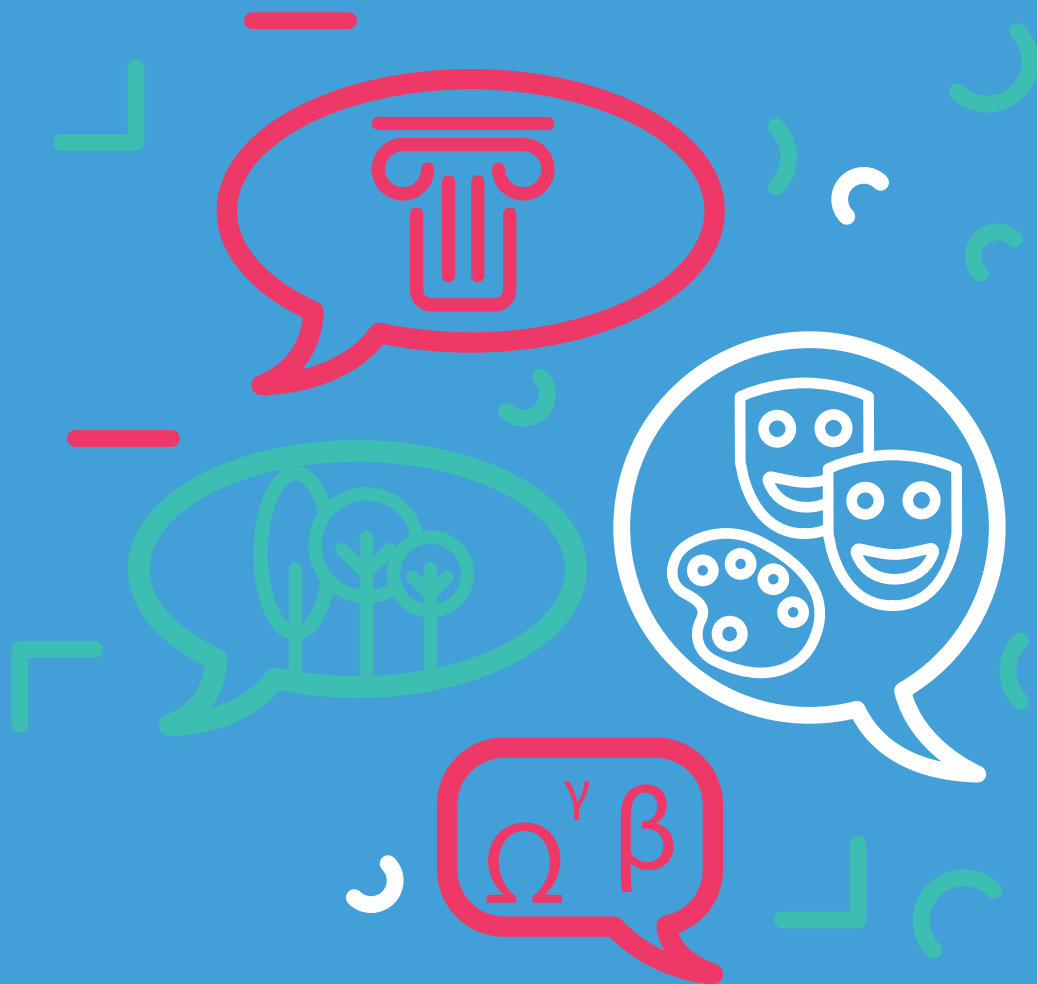
2. Primjer: projekt programa Erasmus+ HIMIS (Tumačenje baštine za uključivanje migranata u škole): <http://himisproject.eu/en/home-page/>

Da bi se mladi smisleno zainteresirali za kulturnu baštinu, potrebno je u obzir uzeti sljedeće:

- Kulturnu baštinu valja prikazati kroz interpretativne narative koji je povezuju s vjerovanjima i vrijednostima koje su smislene mladima.
- Valja odabrati one kontekste i priče koji aktiviraju samonadilaženje i otvorenost prema promjenama vrijednosti u one koje će njihove identitete održati fluidnima i u odrasloj dobi.
- Tumačenje treba obuhvaćati više perspektiva koje otkrivaju značenje određene baštine za različite ljude (npr. ljude različitog socijalnog i kulturnog porijekla).
- Tumačenjem valja otvoriti pitanja na koja ne postoje jednostavni odgovori, već izazivaju interakciju, raspravu te potiču na samopromišljanje.
- Emancipatorno tumačenje mora poštivati autonomnost pojedinca i njegovo mišljenje, koje ponekad može biti i provokativno.
- Adolescenti mogu preispitivati tumačenje interpreta, pa on mora zaslužiti njihovo povjerenje utemeljenim vjerovanjima i koherentnim ponašanjem.

Poglavlje 2.

eTwinning i kulturna baština

2.1. eTwinning i povezanost s kulturnom baštinom

Irene Pateraki, pedagoška voditeljica i voditeljica za praćenje,
Središnja služba za podršku

Irene Pateraki

Kulturnu baštinu treba njegovati i dijeliti s djecom od rane dobi, a istodobno valja povećavati njihovu svijest o važnosti zaštite baštine. Škole pritom imaju zadatak poučavati, vrednovati i čuvati jedinstvenu kulturnu i prirodnu baštinu putem različitih nastavnih područja, a osobito onih kreativnih kao što je likovna kultura (Ivon, Hicela, Kusčević, Dubravka, 2013., 2, str. 29 – 50).

Kada je u pitanju učenje o baštini, cilj bi trebao biti svakom djetetu prenijeti znanje o vlastitoj baštini. Obrazovanje o baštini trebalo bi uključiti odgoj i obrazovanje za održivi razvoj te mlade učiniti otvorenima prema tuđoj baštini. Preporučuje se ojačati osjećaj zajedničkog europskog identiteta te podučavanje o baštini uvesti u nastavni program (Jakoba Sraml Gonzalez, 2012.).

Učenici sudjelovanjem u eTwinning projektima imaju mogućnost doći u dodir s različitim kulturama te biti otvoreni prema baštini drugih. Čak i ako projekt nije izravno povezan s temom kulturne baštine, učenici se upoznaju s kulturnim karakteristikama svojih vršnjaka u interakciji i aktivnostima u kojima sudjeluju.

Od pokretanja eTwinninga u 2005. godini, učitelji su proveli brojne projekte tijekom kojih su učenici imali priliku upoznati kulturne značajke svojih vršnjaka, proučiti europsku baštinu, otkriti sličnosti i različitosti te na koncu kreirati projekt. Neki od tih projekata nagrađeni su europskom nagradom te su tijekom godina poslužili kao primjeri dobre prakse. Na projektu „*Europa, Education, Ecole – Club de Philosophie*“ iz 2005. godine učenici viših razreda srednje škole iz Italije i Francuske razmjenjivali su informacije o ulozima kulture, obrazovanja i škola u Europi sutrašnjice. Učenici osnovnih škola iz Irske i Malte 2007. godine razmjenjivali su mitove i legende svojih otoka na projektu: „*Bio jednom jedan blog*“, a učenici srednjih škola iz Grčke i Francuske učili su latinske i grčke riječi te njihov utjecaj na moderne jezike na projektu „*24 pas – 24 βήματα*“. Djeca iz vrtića u Grčkoj, Francuskoj, Latviji, Austriji i Portugalu otkrili su Picassa, Klimta, Kleea, Moneta i Maljeviča tražeći, promatrajući i prepoznajući njihova djela te stvarajući nova na projektu „*Act-in Art*“ u 2012. godini.

Ovo su tek neki od nagrađivanih projekata eTwinninga koji ističu interes učitelja i učenika za podizanje svijesti o zajedničkoj povijesti i vrijednostima te očuvanju i promidžbi europske kulturne baštine u njihovom radu.

Kao što je izjavila Angeliki Kougiourouki, eTwinning ambasadorica:

*“Kulturna baština nalikuje na stablo koje uvijek daje plodove; potrebno mu je **korijenje da bi bilo povezano sa zemljom, deblo da bi prenosilo sokove života i grane da bi sezalo u budućnost.** Materijalne i nematerijalne elemente u njoj moramo sačuvati da bismo shvatili svoju raznolikost, obogatili znanje o prošlosti, oblikovali svoje identitete važnim vrijednostima, kao pojedinci, zajednice i društva, te ih prenositi budućim generacijama. eTwinning može pritom imati važnu ulogu. Zahvaljujući provedbi projekata, učitelji i učenici mogu komunicirati, učiti o raznolikosti, naučiti je poštivati, te surađivati sa zajedničkim ciljem. Pritom mogu razmjenjivati ideje, učiti o vrijednostima i vjerovanjima, prenositi vrijednosti i vjerovanja svojih predaka, međusobno komunicirati i zajednički raditi, učiti jedni od drugih, produbljivati znanje na temelju individualnih vještina i stavova i tako graditi zajedničku budućnost.”*

U 2018. godini, Europskoj godini kulturne baštine, mnogi su učitelji pokrenuli eTwinning projekte koji obuhvaćaju sve vidove kulturne baštine u različitim nastavnim predmetima.

eTwinning im je ponudio dodatne resurse, kao što su mrežni seminari, mrežne edukacije i organizirane posebne kampanje u čast i s ciljem podizanja svijesti o važnosti europske kulturne baštine.

Učenici koji sudjeluju u tim projektima izražavaju vlastita mišljenja, postavljaju pitanja, utvrđuju postojeće znanje i stvaraju poveznice s drugim postojećim znanjima. Surađuju s vršnjacima, shvaćaju da mogu očuvati vlastitu kulturu, a da pritom poštuju kulturu svojih partnera. To je doista kreativan način korištenje prošlosti za promjenu budućnosti.

CLORIS, botanički vokabular, naša zajednička europska kulturna baština.

Kulturna baština: snaga bilja

Europski geoparkovi

Kruh kao tradicija

Drevna kazališta odzvanjaju tišinom

Ples kroz kulture

Glazba nas povezuje

UNESCO – ključ za našu baštine

Običaj Martenitza

„Kultura obogaćena migracijom“ (C.E.M.)

„Olimpijske igre: međunarodni „jezik“ vrijednosti“

Neobični običaji, tradicije i folklorni likovi naše zemlje

Uranjanje u područja pod zaštitom UNESCO-a

Kulturna baština u novim medijima

**Kemijska
baština**

**Folklor – lokalna
kulturna
baština**

**Zajedno
posjetimo naše
spomenike**

**Kulturna
baština:
S.O.S (borba
za opstanak)**

**Podijelite svoju
kulturnu baštinu
preko granica**

**Drugi svjetski
rat, povijest
i kulturna
baština**

**Kodiranje
digitalne
kulturne baštine**

**Svjetska
baština
i Svjetsko
prvenstvo**

**Virtualni
muzej – kroz
mrežna vrata
do stvarnog
života**

**Hrana kao
kulturna
baština**

**Ljepota
i matematika
– Europska
godina kulturne
baštine**

**BEE BOT –
otkrivanje
kulture ljudi**

**Fantastična
pustolovina kroz
dva baštinska
grada: Rim i Sevilleu**

2.2 Kulturna baština u eTwinning projektima

Kulturna baština trebala bi biti dijelom života djece od najranije dobi kako bi razumjeli važnost njezina očuvanja. U tom smislu, učitelji moraju poučavati učenike da ne uživaju samo u postignućima prijašnjih generacija, već i da nauče nešto iz prošlosti te ta iskustva i znanja iskoriste za izgradnju budućnosti.

U eTwinningu većina projekata se direktno ili indirektno bavi nekim aspektom kulturne baštine. Učenici od početka projekta predstavljaju sebe i svoje zemlje te s partnerima razmjenjuju informacije o kulturnoj baštini. Mnogi se projekti u eTwinningu bave materijalnom, nematerijalnom, digitalnom i prirodnom baštinom. U nastavku, navedeni su neki primjeri eTwinning projekata koji pokrivaju različite aspekte kulturne baštine i koji vam mogu pomoći da razvijete ideje koje možete iskoristiti u svojoj školi.

Više od igračaka

Zašto? Tradicionalne igračke sadrže vrlo vrijedne materijalne i nematerijalne elemente kulturne baštine različitih zajednica, regija i zemalja. Otkrivajući različite vrste igračaka, učenici imaju priliku upoznati se s tradicionalnom kulturom te kreativnim i estetskim vrijednostima.

Što? Učenici su napravili virtualni muzej s crtežima tradicionalnih igračaka i audio-vodičima koji posjetiteljima nude dodatne informacije.

Kako? Učenici su istraživali na internetu, posjećivali lokalne/nacionalne muzeje i izložbe igračaka te razgovarali s članovima obitelji i lokalne zajednice. Potom su razmijenili informacije o mitovima, običajima, praznovjerjima povezanim s igračkama te jedni drugima

dali upute za izradu igračaka. Konačno, izradili su tradicionalne igračke svojih partnera te ih razmijenili za organiziranje školskih izložbi.

Zemlje: Armenija, Azerbajdžan, Gruzija, Litva, Rumunjska, Turska, Ukrajina

Dob učenika: 8–15

Poveznica na projekt: <https://twinspace.etwinning.net/1528>

Ishod: <http://bit.ly/etwinningch1>

Aprendemos jugando

Zašto? Kako bi se učenici upoznali s kulturnom, jezičnom, povijesnom i prirodnom baštinom, ali i s nematerijalnom baštinom koja se očituje kroz vrijednosti koje nas povezuju kao građane svijeta (miran suživot, sloboda, tolerancija).

Što? Učenici su osmislili igre tekstnog formata i videoformata da bi jedni drugima omogućili istraživanje kulturne baštine.

Kako? Učenici su istražili baštinu svoje zemlje i napravili edukativne igre na španjolskom i engleskom. Na svakoj se igračoj kartici nalaze mjesto, lik ili datum povezan s kulturnom baštinom, slika i tri moguća odgovora (od kojih je samo jedan točan). Učenici su dobili igru

svojih partnera te su, igrajući je, učili o kulturnoj baštini svojih partnera.

Zemlje: Italija, Španjolska

Dob učenika: 10–14

Poveznica na projekt: <https://twinspace.etwinning.net/26348>

Ishod: <https://bit.ly/etwinningch2>

Wojtek, medvjed vojnik

Zašto? Za poučavanje povijesti, važno je da učenici o prošlosti uče s različitih motrišta. To su postigli uz pomoć smeđeg medvjeda. Kipove tog medvjeda moguće je pronaći u Poljskoj i u Velikoj Britaniji.

Što? Učenici su zajedno napravili videozapis koji donosi priču o smeđem medvjedu Wojteku.

Kako? Učenici su čitanjem knjiga i usvojenim znanjem o Drugo svjetsko ratu saznali i o životu medvjeda Wojteka kojeg su poljski vojnici udomili tijekom rata.

Zemlje: Poljska, Velika Britanija

Dob učenika: 7–12

Poveznica na projekt: <https://twinspace.etwinning.net/23911>

Ishod: <https://bit.ly/etwinningch4>

Šarene pjesme

Zašto? Osoba koja u obrazovnom procesu od rane dobi ima doticaj s umjetnostima, ima više mogućnosti za razvoj osjetljivosti i intelektualnih kapaciteta, izgradnju samopouzdanja i kulturnog identiteta, čuvanje i promidžbu pluralizma, priznavanje i poštivanje drugih.

Što? Učenici su izradili e-knjigu svih svojih aktivnosti povezanih s likovnom umjetnošću, poezijom i glazbom.

Kako? Povezivanje umjetnosti i obrazovanja značilo je djeci ponuditi nove alate za komunikaciju i izražavanje, ali i priliku za otkrivanje lokalnih, nacionalnih i europskih umjetnika koji su pridonijeli kulturnom i jezičnom bogatstvu i raznolikosti Europe. Ujedno se radilo na jačanju lokalnog identiteta i kulturne baštine među djecom putem radova lokalnih umjetnika i radova lokalnih umjetnika partnerskih škola.

Zemlje: Grčka, Italija, Litva, Španjolska, Velika Britanija

Dob učenika: 3–11

Poveznica na projekt: <https://twinspace.etwinning.net/26039>

Ishod: <http://bit.ly/etwinningch3>

Valorisons nos patrimoines

Zašto? Radi upoznavanja s lokalnom kulturnom baštinom i kulturnom baštinom Europe.

Što? Učenici su od svih prikupljenih informacija izradili digitalnu knjigu.

Kako? Učenici su osmislili interaktivnu igru (popunjavanje praznina) za otkrivanje kulturne baštine svojih partnera: povijesnih lokaliteta, gastronomije, arhitekture i tradicija.

Zemlje: Belgija, Francuska, Italija

Dob učenika: 12–14

Poveznica na projekt: <https://twinspace.etwinning.net/23303>

Blagdani i proslave u različitim europskim školama

Zašto? Kako bi se učenici upoznali s europskom kulturnom baštinom, naučili je cijeniti te produbili znanje o različitim europskim festivalima uz pomoć maskote.

Što? Učenici su izradili e-knjigu Maxovih pustolovina s tradicionalnim receptima i rječnicima.

Kako? Učenici su zajedno sastavili knjigu o pustolovinama svoje maskote Maxa, koji je proputovao sve zemlje. Putovanje je započelo u Španjolskoj, gdje je sudjelovao na zabavi uz tradicionalnu hranu, a potom je posjetio Poljsku, Finsku, Rumunjsku, Irsku, Ukrajinu te se vratio u Španjolsku.

Zemlje: Finska, Irska, Rumunjska, Poljska, Španjolska, Ukrajina

Dob učenika: 3–11

Poveznica na projekt: <https://twinspace.etwinning.net/24439>

Ishod: <http://bit.ly/etwinningch5>

CARPE ANTIQUIT@TEM!

Zašto? Radi razumijevanja baštine Grčke i Italije i pretraživanja osnovnih latinskih i starogrčkih riječi koje su prenesene u druge europske jezike.

Što? Učenici su sastavili rječnik s riječima iz starogrčkog i latinskog, etimološke kvizove i videozapise o važnim ljudima antičke Grčke i starog Rima.

Kako? Učenici su tražili izreke klasičnog podrijetla koje se i danas upotrebljavaju, učili su o svakodnevnom životu starih Grka i Rimljana, istraživali porijeklo tradicija (kazalište, vjenčanja, smrt) te proučavali biografije važnih ljudi kao što su Periklo, Kaliopa, Ciceron, Cezar i Temistoklo.

Zemlje: Grčka, Italija, Španjolska

Dob učenika: 15–16

Poveznica na projekt: <https://twinspace.etwinning.net/30369>

Ishod: <http://bit.ly/etwinningch6>

Kada se „sretnu“ umjetnost i virtualna stvarnost!

Zašto? Kako bi se učenici upoznali s 20 umjetnika i proučili jedno umjetničko djelo svakog umjetnika te organizirali virtualnu izložbu pomoću alata za proširenu stvarnost Aurasma.

Što? Učenici su osmislili izložbu 20 umjetničkih djela (uglavnom slika) 20 europskih umjetnika iz Češke, Italije, Poljske i Francuske, uz upotrebu tableta, proširene stvarnosti i mrežnog časopisa.

Kako? Učenici su u grupama morali odabrati umjetnike iz svojih zemalja te za svoje partnere pripremiti kviz. Nakon što bi proučili informacije o 20 odabranih umjetnika, svaka je grupa rješavala kviz o umjetniku svojih partnera, a potom

o njemu pripremila prezentaciju. Na koncu su odabrali jedno djelo tog umjetnika i pripremili prezentaciju putem proširene stvarnosti.

Zemlje: Češka, Francuska, Italija, Poljska

Dob učenika: 13–16

Poveznica na projekt: <https://twinspace.etwinning.net/23619>

Ishod: <http://bit.ly/etwinningch7>

Mon jardin, ton jardin, nos jardins européens et...extra européens aussi !!

Zašto? Prirodna baština sastoji se od sveukupnog zbroja elemenata koji čine bioraznolikost, što obuhvaća floru i faunu, ekosustave i geološke strukture. Cilj je bio učenicima ponuditi mogućnost da je otkriju putem interaktivne, zabavne, znanstvene, kulinarske i umjetničke razmjene.

Što? Učenici su izradili e-knjigu s aktivnostima povezanim sa svojim vrtovima.

Kako? Učenici su se upoznivali s prirodnom baštinom svojih zemalja i tradicijama povezanim sa tom baštinom izradom

videozapisa, prezentacija, mentalnih mapa i kvizova.

Zemlje: Danska, Francuska, Makedonija, Italija, Litva, Tunis

Dob učenika: 12–16

Poveznica na projekt: <https://twinspace.etwinning.net/24216>

Ishod: <http://bit.ly/etwinningch9>

Razgledavanje kulturne baštine u europskim zemljama

Zašto? Kako bi se učenici upoznali s kulturnom baštinom svoje zemlje kao i drugih zemalja. Na taj način mogu procijeniti bogatstvo vlastite baštine te otkriti zašto je važno poštivati je i zaštititi, ali i upoznati se s kulturom drugih zemalja.

Što? Učenici su izradili kartu naznačivši kulturnu baštinu svoje zemlje te koristeći Padlet izložili baštinu svojih partnera.

Kako? Učenici su u parovima odabrali kategoriju (arheološki lokaliteti, građevine, tradicije, dvorci, tornjevi, prirodna baština). Potražili su informacije o tome te pripremili prezentacije za ostale partnere. Na kraju su putem alata Tricider glasovali

za prezentacije koje su im se najviše svidjele te razmjenjivali mišljenja.

Zemlje: Francuska, Grčka, Italija, Španjolska

Dob učenika: 11–13

Poveznica na projekt: <https://twinspace.etwinning.net/23667>

Ishod: <http://bit.ly/etwinningch8>

Eurocomics – istraživanje Europe kroz stripove

Zašto? Da bi učenici na zabavan i kreativan način otkrili legende, tradicionalnu hranu i povijesne građevine.

Što? Učenici su napravili e-knjigu „Aladin i sedam priča“ čiji glavni lik posjećuje njihove gradove te otkriva materijalnu i nematerijalnu kulturnu baštinu.

Kako? Učenici su putem istraživanja i grupnog rada otkrivali svoju kulturnu baštinu te grube skice olovkom pretvorili u poluprofesionalnog stripovskog junaka koji putuje kroz povijest i različite kulture.

Zemlje: Češka, Francuska, Gruzija, Grčka, Italija, Turska

Dob učenika: 14–16

Poveznica na projekt: <https://twinspace.etwinning.net/23618>

Ishod: <http://bit.ly/etwinningch10>

Otkrijmo europski svijet matematike

Zašto? Cilj je bio omogućiti učenicima otkrivanje kulturnog bogatstva vlastite baštine kao i svojih partnera, istraživanjem materijalnu dimenzije koja povezuje matematiku i njihovu okolinu diljem Europe.

Što? Glavni je ishod bio transnacionalni kviz. Na kraju svake radionice učenici bi nakon objavljivanja videozapisa u TwinSpaceu pripremili neka pitanja. Učitelji su neka od tih pitanja grupirali u veliki kviz te organizirali europsko natjecanje koristeći Kahoot.

Kako? Učenici su svojim partnerima pomagali da otkriju lokalnu baštinu putem matematičkih radionica izvan učionice i tijekom terenske nastave. Učenici bi svaki put partnerima slali prave razglednice i opisali posjećena mjesta te teme radionica da bi u učionicama organizirali panoe s razglednicama. Od svih snimljenih videozapisa učenici bi nakon svakog izleta sastavili transnacionalni kviz i organizirali

natjecanje svih europskih učenika uključenih u ovu kulturnu pustolovinu.

Zemlje: Belgija, Bugarska, Češka, Francuska, Makedonija, Njemačka, Grčka, Island, Italija, Poljska, Portugal, Rumunjska, Srbija, Slovačka, Španjolska, Turska

Dob učenika: 13–15

Poveznica na projekt: <https://twinspace.etwinning.net/21637>

Ishod: <http://bit.ly/etwinningCH11>

Sjećate li se tog zanimanja?

Zašto? Svijet rada po mnogočemu se promijenio od industrijske revolucije, a najviše su stradala obrtnička zanimanja. Cilj ovog projekta je zadržati sjećanje na razna tradicionalna zanimanja jer kulturna baština nije ograničena na građevine, knjige, pjesme i umjetnička djela, već obuhvaća i ljudski rad te njihove kreacije.

Što? Učenici su sastavili nekoliko internet-skih igara i igru memorijskih kartica koje se mogu preuzeti i ispisati za igranje.

Kako? Učenici su istraživali tradicionalna zanimanja u svim zemljama sudionicama te od prikupljenih informacija napravili kolaže, modele i igraće karte. Potom su okupili međunarodne timove te raspravljali o prikupljenim informacijama na forumu projektnog TwinSpacea. Zajedničkim radom napravili su prezentacije koje nas podsjećaju na gotovo zaboravljena

zanimanja. Prezentacije su sadržavale kolaže, stripove, videozapise i fotografije praktičnog rada.

Zemlje: Njemačka, Grčka, Poljska, Portugal, Slovenija

Dob učenika: 13–15

Poveznica na projekt: <https://twinspace.etwinning.net/43292>

Ishod: <http://bit.ly/etwinningch13>

Upoznavanje sa susjedima – Conoce a tus vecinos

Zašto? Kako bi se među učenicima podigla svijest o kulturnoj baštini triju zemalja uključenih u projekt, s naglaskom na arhitekturu, književnost, glazbu, kulinarnstvo i tradicionalne sportove. Projekt su organizirali različiti nastavni odjeli: za jezik i književnost, klasične jezike, povijest, biologiju, glazbenu kulturu, tjelesnu kulturu i engleski kako bi učenici lakše shvatili važnost kulture s različitih motrišta, kao europskih građana.

Što? Učenici su izradili e-knjigu mitova i izložbu fotografija selfija na lokalitetima kulturne baštine.

Kako? Učenici su istražili tradicionalne europske priče i verzije tih priča koje su se prenijele do današnjeg doba te snimili selfije na lokalitetima kulturne baštine u svojem području. Ujedno su naučili pjesme koje je skladao španjolski pjesnik

Federico Garcia Lorca te otkrivali tradicionalne recepte svojih partnera.

Zemlje: Finska, Grčka, Španjolska

Dob učenika: 13–15

Poveznica na projekt: <https://twinspace.etwinning.net/17214>

Ishod: <http://bit.ly/etwinningch14>

Grčki – griko. Vaš jezik zvuči poznato

Zašto? Cilj je bio da učenici otkriju porijeklo i razvoj manjinskog dijalekta „griko“ koji se govori u regiji Grecia Salentina na jugu Italije. Predstavljajući svoje tradicije i običaje partnerima, učenici otkrivaju kulturološke sličnosti i različitosti.

Što? Glavni ishod bio je interaktivni poster s rezultatima istraživanja učenika.

Kako? Učenici su slušali tradicionalne pjesme na dijalektu griko da bi izradili oblačiće s ključnim riječima koje prepoznaju, a potom su sastavili rječnik za lakšu komunikaciju. Razmjenjivali su mitove, legende i priče te sastavili mrežni kviz za provjeru znanja.

Zemlje: Grčka, Italija

Dob učenika: 13–15

Poveznica na projekt: <https://twinspace.etwinning.net/25161>

Ishod: <http://bit.ly/etwinningch12>

Twinlettres: regards critiques sur le monde!

Zašto? Kako bi se učenici malo udaljili od vlastitog kulturnog identiteta i kritički sagledali društvo oko sebe radeći na Montesquieuovim Perzijskim pismima te izgradili mostove između prošlosti i sadašnjosti Europe.

Što? Učenici su napisali epistolarni roman po uzoru na izvorno djelo. Roman se sastoji od 161 pisma koja su napisali učenici 10 škola te od crteža, dijaloga, priča, stripova i videozapisa.

Kako? Učenici su pročitali „Perzijska pisma“ i sudjelovali u aktivnostima kreativnog pisanja nadahnutima tim djelom.

Zemlje: Belgija, Francuska, Grčka, Italija, Rumunjska, Španjolska, Tunis

Dob učenika: 12–18

Poveznica na projekt: <https://twinspace.etwinning.net/24460/>

Ishod: <http://bit.ly/etwinningch16>

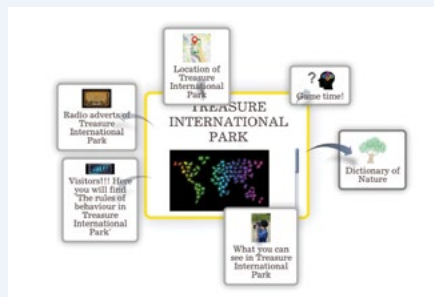
Parkovi prirode = međunarodno blago

Zašto? Kako bismo predstavili ljepotu i bogatstvo parkova prirode istraživanjem njihove faune, flore i bioraznolikosti te da bismo podigli svijest o važnosti očuvanja prirodne baštine kreiranjem međunarodnog parka.

Što? Učenici su izradili mrežnu stranicu na kojoj su predstavili svoj međunarodni park, sastavili igre, oglase i infografike.

Kako? Učenici su istraživali karakteristike lokalnih nacionalnih parkova te su podijeljeni u timove stručnjaka. Potom su sastavili rječnik pojmova vezanih uz prirodu, izradili infografike o ponašanju u međunarodnim parkovima, snimili oglase za park i razvili jedinstvenu mrežnu stranicu

s relevantnim informacijama o svojem međunarodnom parku.

Zemlje: Češka, Poljska, Slovačka, Španjolska

Dob učenika: 14 – 15

Poveznica na projekt: <https://twinspace.etwinning.net/20319>

Ishod: <https://bit.ly/etwinningch15>

Lov na blago! otkrivanje matematike i geometrije na „skrivenim mjestima“ grada!

Zašto? Cilj projekta bio je shvatiti da se matematika, povijest, znanost i geometrija mogu pronaći na zgradama i prostorima koji predstavljaju kulturnu baštinu svakog grada. Učenici su pomoću geometrijskih analiza osvještavali darovitost umjetnika koji transformiraju urbane prostore.

Što? Učenici su se koristili Geogebrom i sudjelovali u kvizovima. Na kraju, istodobno u svim partnerskim školama, organiziran je lov na blago povezan s obrađivanim temama.

Kako? Učenici su analizirali geometrijske uzorke različitih spomenika te se upoznavali s osnovnim načelima geometrijskih konstrukcija.

Zemlje: Cipar, Grčka, Italija, Portugal

Dob učenika: 15 – 17

Poveznica na projekt: <https://twinspace.etwinning.net/26008>

Jedan vlak za Europu

Zašto? Europa ima bogatu povijest koja se odražava u njezinim katedralama, spomenicima i običajima. Učenici su imali priliku upoznati se s kulturnom baštinom putem različitih aktivnosti i uvidjeti da se njihov identitet sastoji od jedinstvene raznolikosti i bogatstva. Predstavljene su lokalne znamenitosti i one s popisa svjetske baštine UNESCO.

Što? Rezultat projekta bilo je ugodno, informativno i održivo putovanje predstavljeno putem Prezi prezentacije.

Kako? Učenici su vlakom putovali po Europi. Tijekom putovanja posjetili su brojne gradove te prikupljali informacije o različitim lokalitetima s popisa svjetske baštine UNESCO. Sastavili su kvizove, proučili UNESCO kriterije za uvrštenje na popis svjetske baštine te predložili znamenitosti za dodavanje na popis.

Zemlje: Bugarska, Francuska, Njemačka, Italija, Poljska, Slovačka

Dob učenika: 14–18

Poveznica na projekt: <https://twinspace.etwinning.net/44227>

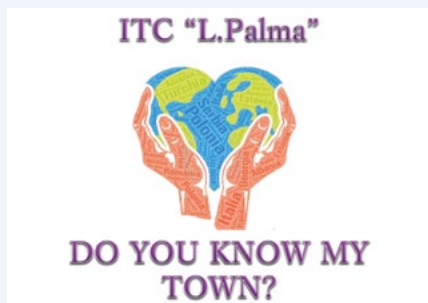
Ishod: <http://bit.ly/etwinningch17>

Znate li za moj grad?

Zašto? Kako bi se potaknulo aktivno i odgovorno sudjelovanje učenika u zaštiti i promicanju lokalne, nacionalne i europske kulturne baštine. Kako bi se ojačala veza između škole i zajednice, a učenici razumjeli tradicije i vrijednosti izvedene iz arheoloških i povijesnih lokaliteta.

Što? Učenici su sastavili turističke planove puta, e-knjige i videozapise za promidžbu kulturnog bogatstva svojih regija. Talijanska

škola postala je dijelom UNESCO mreže udruženih škola.

Kako? Učenici su istraživali i odabrali informacije o povijesti, kulturi i gastronomiji. Organizirali su obrazovne izlete u svojoj regiji te sastavili turističke planove puta i oglase za promicanje materijalne i nematerijalne kulturne baštine te kulturnog turizma.

Zemlje: Albanija, Gruzija, Italija, Poljska, Rumunjska, Srbija, Španjolska, Turska, Ukrajina

Dob učenika: 15–19

Poveznica na projekt: <https://twinspace.etwinning.net/25451>

Ishod: <http://bit.ly/etwinningch18>

Svemir se sastoji od sićušnih priča

Zašto? Vodeći se idejama predstavljenima tijekom razgovora sa stručnjakom pod nazivom „Upotreba digitalnog pripovijedanja u nastavi“, koji je vodio Bernard Robin, u organizaciji Creative Classroom Group, učitelji su predstavili učenicima projekt čiji je glavni cilj bio razgovarati o tome kako biti odgovorni digitalni građani svjesni različitih kulturnih identiteta.

Što? Priče su bile povezane sa zanimljivim činjenicama o zemljama

i osobama koje su se istaknule u bilo kojem području kulturne baštine svake zemlje partnera.

Kako? Učenici srednjih škola izradili su multimedijску prezentaciju u obliku digitalne priče, uključujući upotrebu računalnih alata. Priče su sadržavale mješavinu digitalnih slika, teksta, snimljenog audio pripovijedanja, videoisječaka i/ili glazbe. Bile su zanimljive i smislene, a i povezane s kulturnom baštinom svake zemlje sudionice. Nakon brojnih razgovora putem Skypea dva su avatara otišla na jednodnevni posjet svakoj školi i gradu.

Zemlje: Belgija, Hrvatska, Češka, Grčka, Mađarska, Italija, Norveška, Poljska, Portugal, Moldavija, Rumunjska, Španjolska, Švedska, Turska

Dob učenika: 15–19

Poveznica na projekt: <https://twinspace.etwinning.net/21062>

Ishod: <http://bit.ly/etwinningch20>

Nuestra Historia Al Rescate

Zašto? Počevši od učenja o povijesnim junacima svojih zemalja (Hanibal iz Tunisa, Virijat iz Španjolske i Falcone iz Italije), učenici su nadahnuti kulturnom baštinom postali junaci današnjice koji predlažu rješenja za aktualne probleme i teme kao što su imigracija, izbjeglice, nasilje i uključivost.

Što? Učenici su u višejezičnim skupinama izradili kulturni Kahoot: Historia al Rescate, povezan s tri junaka.

Kako? Učenici organizirani u tri međunarodne grupe tražili su informacije o svojim junacima i napravili videozapise o njima kao pripovjedačima povijesti. Izradili su kulturni Kahoot te se međusobno natjecali putem videokonferencije. Kao junaci današnjice, izradili su e-knjigu i predstavili rješenja za aktualne probleme.

Zemlje: Italija, Španjolska, Tunis

Dob učenika: 14–19

Poveznica na projekt: <https://twinspace.etwinning.net/24960>

Ishod: <http://bit.ly/etwinningch19>
(potreban je korisnički račun)

Tajne srednjovjekovne Europe

Zašto? Učenici su otkrivali i istraživali značajke srednjeg vijeka u svojoj zemlji i u zemlji partnerske škole da bi se upoznali s temeljima i razvojem svojih gradova i sela te dublje istražili kulturnu baštinu.

Što? Učenici su izradili različite priče o značajkama srednjeg vijeka, koje su predstavili kao kratke predstave, stripove ili slike. Ti su proizvodi okupljeni zajedno u digitalnu knjigu.

Kako? Učenici su najprije naučili osnovne činjenice o srednjem vijeku putem vođenih obilazaka gradova, gledanja filmova o srednjovjekovnom dobu te čitanja tekstova. Potom su prikupili ideje za vlastite priče koje opisuju neke značajke srednjeg vijeka. Učenici iz obje zemlje surađivali su na izradi narativa,

koje su zajedno predstavili kao videozapise, priče ili stripove.

Zemlje: Italija, Njemačka

Dob učenika: 11 – 14

Poveznica na projekt:

<https://twinspace.etwinning.net/49815>

Ishod: <http://bit.ly/etwinningch21>

Ti si slika – Tu eres el cuadro

Zašto? Cilj projekta bio je učenicima omogućiti da steknu duboke uvide u umjetnička djela, tj. slavne slike koje se nalaze u europskim muzejima. Drugim riječima, cilj je bio povećati svijest o vrijednosti kulturne baštine kao načina povezivanja prošlosti s današnjim životom, naučiti cijeniti kulturnu raznolikost, otkriti zajedničku povijest i vrijednosti te razviti međusobno poštovanje i razumijevanje.

Što? Fotografirano je, a potom preneseno na TwinSpace oko 200 slika iz razdoblja od renesanse do moderne. Fotografije, zajednički radovi i poster tiskani su i izloženi u svim partnerskim školama, te su održane prezentacije.

Kako? Učenici su dobili zadatak da odaberu slavne slike i uprizore scenu sa slike tako da preuzmu ulogu i zauzmu pozu i izraz lica likova sa slike. Na taj su način nastale zamrznute žive slike, koje su fotografirane i prenesene na TwinSpace te ondje podijeljene sa svim partnerskim

školama. Fotografije su postale izvor raznih zajedničkih aktivnosti na mreži, kao što su igre, kvizovi, natjecanja, razmjene komentara i prezentacije.

Zemlje: Grčka, Italija, Poljska, Portugal, Rumunjska, Španjolska, Turska

Dob učenika: 10 – 19

Poveznica na projekt: <https://twinspace.etwinning.net/22676>

“

Glas nastavnika

”

Kulturna baština jest kao prsten kraljevske obitelji koji se prenosi s ruke na ruku, s jednog pokoljenja na drugo. Ona je blago koje ne moramo samo čuvati i štiti, već i prenijeti mlađim naraštajima.

Adriana Laze, Albanija

Moramo cijeniti kulturnu baštinu svoje zemlje da bismo mogli razumjeti druge i otvoriti se prema ostatku svijeta.

Irene Confalone, Italija

Svi ljudi pridonose kulturi svijeta. Zato je važno poštivati i čuvati svu kulturnu baštinu putem nacionalnih zakona i međunarodnih sporazuma. Nelegalna trgovina artefaktima i kulturnim dobrima, pljačkanje arheoloških lokaliteta te devastacija povijesnih građevina i spomenika uzrokuju nepopravljivu štetu kulturnoj baštini zemlje.

Sakine Rüzgar, Turska

eTwinning se temelji na zajedničkim projektima, razmjeni ideja i uvjerenja između škola iz različitih zemalja, njime se izgrađuje poštovanje, razumijevanje i znanje. Postoji li bolji način učenja o kulturnim baštinama drugih kultura?

Maria Vasilopoulou, Grčka

Smatram da obrazovanje može biti doista korisno pri širenju i očuvanju kulturne baštine ako se odaberu odgovarajuća sredstva za to. Obrazovanje može biti vrlo izravan način komunikacije s mladima, a ta je komunikacija mnogo učinkovitija ako se tema učenicima predstavi na zanimljiv i zabavan način. Što se tiče uloge eTwinninga, smatram da je to **SAVRŠENO** sredstvo za cijeli proces.

Gabriella Gasperini, Italija

Kao građani pripadamo društvu koje je kroz povijest pustilo korijene te razvija svoj identitet u sadašnjosti za budućnost. Kao učitelji možemo ojačati veze s kulturnom baštinom putem međunarodnih projekata kao što su eTwinning i Erasmus+, koji osvještavaju i razvijaju osjetljivost učenika o tome koliko je važno cijeniti vrijednosti cijeloga svijeta.

Fina Vendrell, Španjolska

Smatram da kulturna baština svake zemlje otkriva njezinu prošlost i bogatu povijest koja može biti učiteljica budućim generacijama te zemlje. Baština se čuva i živi u mislima i srcima ljudi. Kulturna baština korijen je svake nacije i oduvijek uspješno živi u dušama svojih ljudi.

Lina Qashu, Jordan

Kulturna baština nositelj je sjećanja. Omogućuje vam da stvorite osobne odnose s predmetima i prostorom svakodnevnog života prošlih pokoljenja, saznate što su ljudi mislili o sebi, zajednici u kojoj su živjeli i o svijetu.

Piotr Krzysztoforski, Poljska

Kulturna baština meni predstavlja mnogo toga. Svi odrastamo u nekom kontekstu, a jezici, navike, gastronomija, tradicije, glazba, ples, boje, slike, čak i način na koji se odijevamo, sve je to pod utjecajem naše kulturne baštine. Ja sam Francuskinja s Martiniquea, malog otoka u Karipskom moru. Odrastala sam u dvije kulture i ponosna sam zbog toga.

Mirella Martins, St Paul Les Dax, Francuska

Kulturna baština nas određuje i smatram da je vrlo važno potaknuti mlade da se skrbе o njoj. Mislim da bi bilo dobro povezati baštinu s današnjim interesima učenika te iskoristiti nove tehnologije da bi im sadržaj bio pristupačniji i zanimljiviji. Današnje generacije očekuju brže reakcije, a mi se tome moramo prilagoditi. U suprotnom će se učenici okrenuti drugom sadržaju.

Vesna Kostić, Srbija

To je naš DNK... Europljani su mješavina kultura i to je dobro jer je naša baština jedinstvena. To smo što jesmo zato što nas je prošlost obogatila i zato što nas sadašnjost neprestano mijenja. Povijest se kreće prema budućnosti, koja će zasigurno donijeti nove promjene za Europu. No baština je ovdje i zato je tako važno sačuvati sjećanja ljudi, njihove vrijednosti, postignuća, ali i pogreške. Bez toga, budućim generacijama ništa ne bi imalo smisla.

Delfina Casalderrey, Portugal

Kulturna baština treba se poučavati u školama jer to djeci omogućuje da se otvore drugim civilizacijama, otkriju sličnosti i budu svjesni razlika koje su dio ljudskog bogatstva i raznolikosti. Stoga je prihvatanje sebe, kao i drugih, zapravo uključeno.

Olfa Ben Hassine, Tunis

Kulturna baština globalna je, a svi smo njezini vlasnici.

Svetlana Borsch, Ukrajina

“Glas učenika”

Baština je sve što smo naslijedili iz prošlosti. Baština je sve ono što je čovjek uspio sačuvati. Zato nam naša radionica „LE PIETRE PARLANO“ omogućuje da otkrijemo, upoznamo, volimo i cijenimo ono što nam je ostalo iz prošlosti.

Martina, Gaia, Alberto, 8 godina, Italija

Kulturna baština jest sve ono što je važno za svaku zemlju i što ima važnu ulogu u životu lokalnog stanovništva. To može biti povijesna građevina ili neko nacionalno jelo. O kulturnoj baštini učimo od roditelja, iz svoje okoline i od učitelja.

Gohar, 16 godina, Armenija

Kulturna baština skup je umjetnina, obrta, navika, tradicija, mjesta kao što su muzeji, arheološki lokaliteti, stare građevine i dr. koji nam govori nešto o narodu. Volim posjećivati takva mjesta i želim upoznati ljude koji žive na različitim mjestima svijeta. U školi volim raditi na projektima i sudjelovati u nastavi na tu temu. Volim povijest i geografiju.

Raul, 10 godina, Rumunjska

Volim posjećivati muzeje
jer tad imam osjećaj kao
da putujem kroz vrijeme
i da živim nekim drugim
životom.

Elena, 12 godina, Italija

Mislim da je jako važno čuvati
kulturnu baštinu jer je ona sjajan
izvor znanja i prilika za učenje
o različitim kulturama koje se
ne svodi na učenje iz knjiga.
O kulturnoj baštini najbolje je učiti
tako da je vidimo vlastitim očima.
Možemo i razgovarati sa starijima
ili sudjelovati u međunarodnim
razmjenama, putovati, razgovarati
sa strancima ili pregledavati
internet.

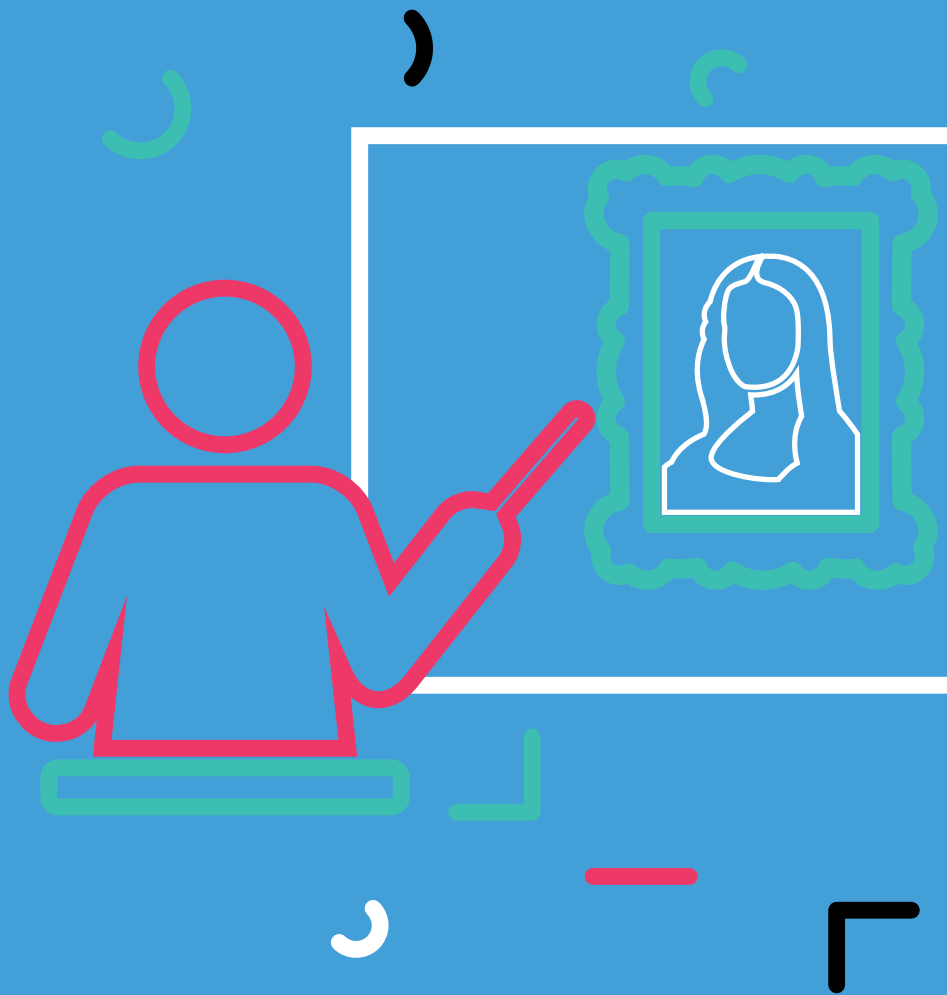
Aleksandra, 17 godina, Poljska

Kulturna baština jest skup
tradicija, spomenika, kulture, ali
i nešto što valja čuvati i cijiniti.
O njoj možemo učiti putujući,
radeći u inozemstvu, slušajući
ili tražeći informacije o drugim
kulturama ne posjećujući
spomenike.

Michela, 16 godina, Italija

Poglavlje 3.

Poučavanje kulturne baštine u školi

3.1. Poučavanje uz digitalnu kulturnu baštinu u učionicama 21. stoljeća

Milena Popova, voditeljica službe za ponovnu upotrebu sadržaja, *Europeana*

Milena Popova

Tijekom 2018. godine, Europske godine kulturne baštine, bogatstvo europske kulturne baštine u svakodnevnom životu u središtu je pozornosti. Iskorištavanje potencijala za poučavanje i učenje o kulturnoj baštini, neprestani je napor. Učitelji su dosad učenicima pomagali otkriti kulturnu baštinu i angažirati ih putem izleta, posjeta muzejima ili umjetničkim predstavama. Sada, kako bi učenje postalo još intuitivnije, kreativnije i zanimljivije mogu u nastavu uključiti i digitalne kulturne podatke.

Europeana je europska digitalna platforma za kulturnu baštinu i virtualno lice Europske godine kulturne baštine. Učitelji zahvaljujući Europeani mogu uvesti inovativne prakse, osmisлити zanimljive nastavne satove za učenike te razviti digitalne i kulturne kompetencije. Mrežna stranica omogućuje besplatan pristup više od 50 milijuna digitaliziranih predmeta iz više od 3700 muzeja, arhiva, biblioteka i galerija diljem Europe. U zbirkama se nalazi vrlo širok raspon sadržaja iz 43 zemlje i na 23 različita jezika o raznim temama i u različitim medijima, uključujući umjetnička djela, fotografije, modni dizajn, 3D slike, karte, novine i drugo. Ta digitalna riznica izvor je brojnih prilika za doživjeti fenomen kulturne baštine te za tumačenje baštine u svrhu učenja, kao što je istaknuto u dijelu 1.2. Nadalje, oko 20 milijuna predmeta iz zbirke nudi se uz otvorenu licencu, pa se mogu jednostavno i besplatno integrirati u obrazovne aplikacije, igre, platforme i mrežne servise.

Učitelji i učenici bogati sadržaj Europeanine riznice mogu iskoristiti za eTwinning aktivnosti u učionici. Zbirke se mogu pretraživati po boji, ljudima, vremenskom razdoblju i temama ili se pak mogu istražiti sređeni izvori u rasponu od mrežnih izložbi i galerija do tematskih zbirki o Prvom svjetskom ratu, umjetnosti, glazbi, modi, fotografiji, geografiji itd. Novi korisnici Europeane pronaći će korisne savjete za pretraživanje, navođenje izvora i rješavanje autorskih prava u „Vodiču za korištenje Europeane u obrazovanju“ dostupnom na pet jezika (engleskom, francuskom, španjolskom, portugalskom i talijanskom).

Bogate i raznolike zbirke Europeane učiteljima omogućuju obogaćivanje nastave bez obzira na to koji predmet podučavaju. Zbirka s pismima i fotografijama iz Prvog svjetskog rata, primjerice, može poslužiti u nastavi povijesti; osobne priče iz zbirke o migracijama mogu biti nadahnuće za pisanje eseja u nastavi jezika.

Nadalje, učitelji mogu odabrati iz mnoštva interaktivnih alata i digitalnih resursa za učenje sa sadržajem iz Europeane kako bi animirali učenike te potaknuli razvoj digitalnih i kulturalnih kompetencija učenika. Radeći s digitalnim kulturnim podacima i alatima, povećava se digitalna pismenost, razvijaju suradnja i kritičko promišljanje; u interakciji s kulturnom baštinom učimo cijeniti svoja kulturna blaga, jačamo osjećaj pripadnosti te njegujemo znatiželju i toleranciju za život u globalnom i međusobno povezanom svijetu. U nastavku su navedeni neki primjeri resursa i alata za digitalno učenje sa sadržajem iz Europeane koji su prikladni za eTwinning projekte:

1. Aplikacija Art Faces

Oznake: osnovno obrazovanje, likovna kultura

Digitalna igra za učenike osnovnih škola koja ih upoznaje s likovnom umjetnošću putem odabranih djela iz zbirke Europeane. Svaka je slika povezana s različitim izazovima u procesu učenja, a završni test pomaže pri otkrivanju vremenskog slijeda svih portreta i pojedinosti povezanih s njima.

Poveznica: <http://bit.ly/etwinningCHa>

2. „Prvi svjetski rat: bitka perspektiva“, višedodirna knjiga i mrežni tečaj

Oznake: srednjoškolsko obrazovanje, povijest, Prvi svjetski rat

Interaktivna knjiga istražuje četiri hipoteze o izbijanju Prvog svjetskog rata pomoću materijala iz zbirke Europeane za razdoblje 1914. – 1918. Tečaj putem iTunes U može poslužiti kao interaktivno pomagalo u nastavi u obliku višedodirne knjige putem koje učenici procjenjuju izvore i razvijaju vlastito shvaćanje događaja koji su doveli do rata 1914. Oba su resursa besplatna i dvojezična (na engleskom i nizozemskom).

Poveznica za višedodirnu knjigu: <http://bit.ly/etwinningCHb>

Poveznica na tečaj: <http://bit.ly/etwinningCHc>

3. „Životinje u Velikom ratu“, e-knjiga

Oznake: srednjoškolsko obrazovanje, povijest, Prvi svjetski rat

Besplatna dvojezična e-knjiga (na talijanskom i engleskom jeziku) namijenjena srednjoškolskim profesorima i učenicima. Proučava Prvi svjetski rat s motrišta životinja koje su u njemu sudjelovale, a utemeljena je tematskoj kolekciji Europeane za razdoblje 1914. – 1918.

Poveznica: <http://bit.ly/etwinningCHd>

4. Historiana

Oznake: srednjoškolsko obrazovanje, povijest, znanost, tehnologija, inženjerstvo i matematika

Historiana sadrži dodatne paneuropske resurse za nastavnike povijesti i učenike, uključujući inovativne digitalne alate, izvore sadržaja te aktivnosti e-učenja sa sadržajem Europeane. Učenici mogu istražiti probrane minizbirke o povijesnim ličnostima (od Ivane Orleanske do kraljice Viktorije i Staljina) te aktivnosti mrežnog učenja povezane s Prvim svjetskim ratom, Industrijskom revolucijom, pokretom sufražetkinja i drugom.

Poveznice: <http://bit.ly/etwinningCHk>
<http://bit.ly/etwinningCHi>

5. Transcribathon

Oznake: srednjoškolsko obrazovanje, alat za suradnju, razne teme

Transcribathon je mrežni alat za učenje koji služi za transkripciju povijesnih dokumenata iz tematske zbirke Europeane o Prvom svjetskom ratu. Učenicima omogućuje da unaprijede svoje vještine u digitalnim medijima učeći kako izraditi digitalne zapise i dodati metapodatke (primjerice, lokaciju). Mogu razviti i vrijedne vještine timskog rada radeći u timovima te se natječući s drugim timovima ili školama. Profesori mogu pristupiti tutorialima na sedam različitih jezika te upotrebljavati dokumente u različitim kontekstima (od nastave povijesti do građanskog odgoja).

Poveznica: <http://bit.ly/etwinningCHg>

3.2 20 ideja i aktivnosti za uvođenje kulturne baštine u nastavu

„Ne želim da mi kuća bude sazidana sa svih strana, a prozori zabarikadirani. Želim da kultura svih zemalja što slobodnije puše oko moje kuće. No neću dozvoliti da me bilo koja od njih otpuše“

Mahatma Gandhi

Razumijevanje svjetske kulturne baštine može nam pomoći da postanemo svjesniji vlastitih korijena i vlastitog kulturnog i društvenog identiteta. Učitelji i učenici putem eTwinninga imaju priliku predstaviti europsku baštinu kao bogat i raznolik mozaik kulturnog izričaja. Učenici putem eTwinninga mogu učiti o uvjerenjima, vrijednostima i znanjima svojih predaka i civilizacija koje su ih stvorile ili stupiti s njima u interakciju putem suradnje s vršnjacima iz drugih zemalja, razmjenjujući stajališta, raspravom, učenjem i predstavljanjem europske kulturne baštine. eTwinning može imati ključnu ulogu u očuvanju goleme kulturne raznolikosti svijeta putem međunarodne suradnje. Kulturna baština široka je tema, a aktivnosti povezane s njom uvijek su prisutne u eTwinning projektima. U nastavku je predstavljeno 20 praktičnih aktivnosti. Šest ih je iz eTwinning projekata koje možete provesti u učionici da biste učenike svih dobi upoznali s kulturnom baštinom. Ovo su samo neke ideje koje vas mogu nadahnuti na promidžbu kulturne baštine među učenicima te organizaciju inovativnih projekata.

1. Otkrivanje materijalne kulturne baštine

Dob učenika: 5 – 9 godina

Razgovarajte s učenicima o materijalnoj kulturnoj baštini te im pokažite primjere pokretne kulturne baštine: slike, kipove, novčiće, rukopise; odnosno nepokretne kulturne baštine: spomenike, arheološke lokalitete u svojoj zemlji. Od učenika zatražite da odaberu jedan primjer te ga nacrtaju na papiru ili u mrežnom alatu kao što je Collorilo (<http://colorillo.com/>). Izradite kolaž od crteža svih partnera i njime ukasite učionicu.

Dob učenika: 10 – 18 godina

Razgovarajte s učenicima o kulturnoj baštini s naglaskom na materijalnu baštinu. Odredite razlike između pokretne kulturne baštine: slika, kipova, novčića, rukopisa i nepokretne kulturne baštine: spomenika, arheoloških lokaliteta. Od učenika zatražite da pretraživanjem interneta pronađu pokretnu i nepokretnu kulturnu baštinu u svojoj regiji ili zemlji te prenesu slike i 2 – 3 retka s informacijama na Padlet (<https://padlet.com>) ili TwinSpace projekta.

2. Posjet lokalitetu ili muzeju

Dob učenika: 5 – 11 godina

Prije posjeta učenicima objasnite što će vidjeti i pokažite im neke slike. Tražite da smisle pitanja koja bi htjeli postaviti vodiču na lokalitetu i zapišu ih na papir.

Tijekom posjeta neka nacrtaju eksponat ili dio lokaliteta koji im se najviše svidio. Potom neka zažmire i opišu što čuju i koje mirise osjete, a zatim to zapišu. Ne zaboravite postaviti vodiču pripremljena pitanja.

Nakon posjeta razgovarajte s učenicima i zatražite da podijele svoje dojmove. Pošaljite crteže partnerima da bi mogli potražiti taj lokalitet, informirati se o njemu te ga predstaviti pomoću vaših crteža. Možete upotrebljavati Voicethread (<https://voicethread.com/>) da biste svi mogli dodati snimljene komentare.

Dob učenika: 12–18

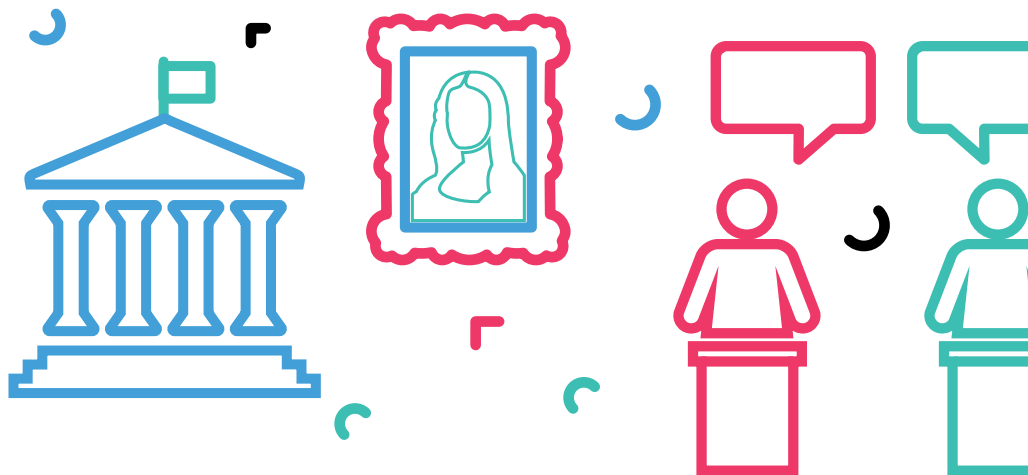
Prije posjeta pokušajte uključiti kolege u pripremu učenika.

- Profesor povijesti mogao bi im dati povijesne informacije o lokalitetu.
- Profesor geografije mogao bi istaknuti znamenitosti lokacije.
- Profesor jezika mogao bi nabaviti tekstove povezane s lokalitetom.
- Profesor matematike može od učenika zatražiti da izračunaju dimenzije lokaliteta i kako je izgrađen.
- Profesor znanosti mogao bi razgovarati s učenicima o mogućim prijetnjama za lokalitet uslijed zagađenja, turizma ili zapostavljanja.

Pripremite učenike razgovarajući o tome što mogu učiniti i vidjeti tijekom posjeta te ih podijelite u grupe u skladu s interesima. Jedna grupa može nacrtati lokalitet, druga ga može fotografirati, treća može intervjuirati vodiča i zaposlenike lokaliteta, a četvrta može snimati dijelove posjeta.

Po povratku u učionicu pitajte učenike što su vidjeli i naučili te odlučite kako želite iskoristiti materijal prikupljen tijekom posjeta uz fokus na predstavljanje materijala partnerima u eTwinningu na zanimljiv način. Učenici mogu napraviti videozapis od cjelokupnog materijala te ga prenijeti na TwinSpace. Potom mogu pozvati partnere da pogledaju videozapis i sastave kviz s pitanjima o lokalitetu.

Mogu organizirati i fotografsko natjecanje s partnerima tako da prenesu fotografije snimljene tijekom posjeta lokalitetima na Dotstorming (<https://dotstorming.com/>) i glasuju za one koje im se najviše sviđaju. Najbolje fotografije mogu se iskoristiti za postavljanje izložbe za školsku zajednicu, roditelje i regionalne predstavnike.

3. Debata Odbora za nacionalnu baštinu

Dob učenika: 15–18

Zemlje potpisnice Konvencije o zaštiti svjetske kulturne i prirodne baštine svake godine mogu slati prijedloge nominacija lokaliteta na svojem teritoriju za uvrštavanje na UNESCO popis svjetske baštine radi zaštite prirodne i kulturne baštine (<http://whc.unesco.org/en/globalstrategy/>).

Razgovarajte s učenicima o toj Konvenciji i dajte im popis da ga pogledaju. Tijekom aktivnosti igranja uloga morat ćete odabrati jednog predsjednika, dvoje potpredsjednika i jednog zapisničara. Ti će učenici predstavljati Odbor koji odlučuje o tome koji će se nominirani lokalitet uvrstiti na popis svjetske baštine.

Ostale učenike podijelite na nacionalne i međunarodne grupe i dajte im zadatak da pronađu nacionalni ili europski lokalitet koji se ne nalazi na popisu. Moraju međusobno surađivati i predstaviti lokalitet te razloge zašto bi ga trebalo uvrstiti na popis.

Organizirajte događaj na eTwinning Liveu tijekom kojeg će sve grupe Odboru predstaviti svoj lokalitet. Grupe bi trebale moći odgovoriti na pitanja kao što su ova:

- Je li lokalitet dobro očuvan?
- Zašto je važno zaštititi ga?
- Postoje li planovi za konzervatorske radove na lokalitetu?
- Što lokalno stanovništvo misli o toj nominaciji?
- Koje aktivnosti mogu organizirati da bi povećali svijest o njegovoj važnosti?

Potom će Odbor odlučiti koji se od predstavljenih lokaliteta može dodati na popis te objasniti svoju odluku.

4. Održivi turizam i baština

Dob: 12–18

Znamenitosti kulturne baštine po svojoj su prirodi jedinstvene i osjetljive. Stoga je ključno da nadležne turističke institucije lokalitete kulturne baštine razvijaju na održiv način.

Podijelite učenike na dvije grupe:

Prva grupa radi popis prednosti turizma za lokalitete kulturne baštine.

Druga grupa radi popis prijetnji koje turizam predstavlja za lokalitete kulturne baštine.

Potom grupe mogu predstaviti svoje popise i razgovarati o tome koje se mjere mogu poduzeti da bi se ublažile prijetnje od turizma. Ta se dva popisa mogu objaviti u alatu Tricider (<http://www.tricider.com/>), što će dvije grupe potaknuti na međusobnu interakciju komentirajući sadržaj jedni drugih.

5. Djedovi i bake dijele svoju kulturnu baštinu

Dob: 5–15

Naši djedovi i bake i stariji ljudi mogu nam prenijeti vrijedne informacije o kulturnoj baštini. Možete ih pozvati u učionicu te od učenika zatražiti da pripreme pitanja o temama koje ih zanimaju, npr. tradiciji, starim pjesmama, plesovima, pričama iz djetinjstva i o tome kako su se stvari promijenile s vremenom.

Ovisno o dobi učenika, možete organizirati različite aktivnosti:

- Djedovi i bake ispričaju priču, a učenici je zabilježe i dodaju vlastite slike: prevode je na jezik projekta da bi je mogli podijeliti na TwinSpaceu.
- Djedovi i bake donose stare predmete i fotografije, a učenici postavljaju izložbu. Fotografiraju izložbu da bi je podijelili s partnerima ili organiziraju događaj uživo pa postaju vodiči koji daju sve informacije o različitim predmetima.
- Djedovi i bake donose stare fotografije i predmete u učionicu te govore o tradicijama u kojima su odrasli. Učenici prenesu fotografije predmeta i slika, a njihovi partneri na temelju tih fotografija izrađuju novu priču.
- Djedovi i bake donose stare fotografije svoje regije u učionicu. Učenici snimaju ili pronalaze slične fotografije istih mjesta i tako uspoređuju prošlost i sadašnjost.
- Djedovi i bake uče učenike tradicionalne plesove ili pjesme koje oni mogu naučiti svoje partnere.

6. Oživljavanje povijesti kroz dramsku umjetnost

Dob: 5–18

Ovisno o dobi učenika, pomoću dramskih aktivnosti možete otkrivati kulturnu baštinu učenika i njihovih partnera.

Od učenika zatražite da se sjete nekih tradicija svoje regije ili zemlje te ih zapišu. Partneri trebaju učiniti isto sa svojim učenicima. Potom glasujte za dvije najzanimljivije tradicije. Učenici moraju pronaći informacije o tome, kao što su fotografije i videozapisi, te ih podijeliti s partnerima. Svaki partnerski razred mora odabrati jednu tradiciju koju su mu predstavili partneri te informacije koje je tako dobio dramatizirati. Učitelj može snimiti igrokaz i podijeliti ga na TwinSpaceu.

Ako su učenici stariji, mogu raspravljati o tradicijama te pokušati utvrditi imaju li njihove i tuđe tradicije zajedničke elemente.

7. Kuhanje i razmjena kultura

Dob: 5–12

Učenici razmjenjuju tradicionalne recepte svoje regije s partnerima. Jelo mogu pripremiti u učionici, a mogu i uključiti roditelje pa organizirati Dan nacionalne kuhinje:

- Učenici u razredu predstavljaju što će kuhati.
- Odlučuju koji će dan slaviti Dan nacionalne kuhinje.
- Dan ranije učenici pripreme jelo uz pomoć roditelja te fotografiraju i snimaju pripremu.
- Sljedećeg dana učenici i roditelji dolaze u školu s jelima i imaju priliku kušati različita jela iz različitih regija.
- Svi recepti s fotografijama i videozapisima objavljuju se u TwinSpaceu.

Mogu organizirati i Dan europske kuhinje:

- Svaki učenik odabire jedan recept iz partnerskog razreda.
- Određuje se dan proslave Dana europske kuhinje.
- Dan ranije učenici pripremaju jelo sa svojim roditeljima.
- Sljedećeg dana učenici i roditelji dolaze u školu s jelima i imaju priliku kušati različita jela iz drugih zemalja.
- Zabilježe svoja mišljenja o različitim okusima, pronalaze sličnosti ili razlike te dijele te informacije s partnerima.

8. Turistički vodiči vašeg grada

Dob: 12–18

Učenici su pozvani da predstave svoj grad na zanimljiv način s ciljem privlačenja većeg broja turista. Pritom surađuju s partnerima.

Svaki razred sastavit će popis pitanja o onome što ih zanima o području njihovih partnera: koja arheološka nalazišta mogu posjetiti, na kojim kulturnim festivalima sudjelovati, koju tradicionalnu hranu kušati i sl.

Učenici svakog razreda imaju zadaću sastaviti internetski turistički vodič s odgovorima na pitanja partnera. Prije konačnog dovršetka vodiča učenici iz partnerskog razreda provjeravaju jesu li sva njihova pitanja odgovorena i daju povratne informacije vršnjacima.

9. Kulturna baština i poduzetništvo

Dob: 12–18

Tijekom posjeta muzeju ili arheološkom lokalitetu od učenika zatražite da posjete suvenirnicu muzeja. Zatražite da zapišu koje su predmete ondje pronašli i da razgovaraju o tome zašto ljudi često vole uzeti suvenir s mjesta koja posjećuju. Kad se vratite u učionicu, s učenicima razgovarajte o tome koji bi se drugi predmeti mogli ondje prodavati te na koji način ti proizvodi pridonose promidžbi kulturne baštine zemlje ili regije. Učenici mogu osmisliti vlastite predmete te ih poslati partnerima. Partneri će njima zauzvrat poslati vlastite. Potom oba razreda moraju pronaći dodatne informacije o kulturnoj baštini druge zemlje te pokušati izraditi nove predmete. Za izradu predmeta možete koristiti razne materijale, npr. karton ili 3D pisače.

10. Gradnja spomenika

Dob: 5 – 11

Tijekom projekta na kojem razgovarate o različitim spomenicima od učenika možete zatražiti da izgrade repliku slavnog spomenika iz svoje zemlje ili iz zemalja svojih partnera. Cilj je izgraditi spomenik što sličniji pravom, a pritom naučiti nešto o mjerilu, proporcijama i omjeru. Učenici sami mogu odlučiti koji materijal žele upotrijebiti, a budući da su vrlo mladi, mogu zatražiti pomoć roditelja. Kad naprave replike, možete organizirati izložbu te predstaviti spomenike partnerima putem sesije uživo. Ako partneri žele, mogu potražiti dodatne informacije o izgrađenim spomenicima.

Dob: 12 – 18

Sa starijim učenicima možete uvesti Minecraft (<https://minecraft.net/en-us/>) i zatražiti da surađuju i naprave repliku spomenika ili da naprave novu dimenziju postojećeg spomenika. Morat će isplanirati veličinu građevine, odabrati materijal te izmjeriti promjer i visinu uzimajući u obzir važne matematičke koncepte. Minecraft im daje priliku i da zajedno rade u nacionalnom ili međunarodnom timu.

11. Radijska emisija o kulturnoj baštini

Dob: 12 – 18

Podijelite učenike u nacionalne ili međunarodne timove i osmislite radijsku emisiju o kulturnoj baštini.

Emisija bi mogla obuhvaćati:

- raspravu o važnosti nekog lokaliteta kulturne baštine
- isječke iz pjesama ili književnosti koji su povezani s lokalitetom
- glazbu i zvukove s lokaliteta kulturne baštine
- razgovore s osobama koje rade na tim lokalitetima, npr. arheolozima, restoraterima i konzervatorima
- debate o načinu zaštite kulturne baštine
- raspravu o nekontroliranom iskorištavanju lokaliteta kulturne baštine kao što je Palmira.

Učenici rade na sadržaju, a kad ga završe, pomoću alata Audacity (<https://www.audacityteam.org/>) i SoundCloud (<https://soundcloud.com/>) izrađuju vlastite podcaste.

12. Zaštita materijalne kulturne baštine

Dob: 12–18

Kad učenici shvate značenje materijalne kulturne baštine, zatražite da definiraju prijetnje kojima su ti lokaliteti izloženi zbog:

- zagađenja vode i zraka
- potresa
- masovnog turizma
- ljudskog djelovanja
- rata
- prirodnih katastrofa
- uvjeta očuvanja (rasvjete, klimatizacije).

Učenici rade u grupama. Odabiru jednu od navedenih prijetnji te je zajednički istražuju, provode pokuse, traže informacije, razgovaraju sa stručnjacima itd. Kad se bolje upoznaju s njom, mogu predložiti održiva rješenja za zaštitu i očuvanje materijalne kulturne baštine.

13. Razvoj i baština

Dob: 15–18

Lokalne vlasti napravile su nacrt plana izgradnje centra grada u kojem živite. Centar grada vrlo je star i u njemu se nalaze neke od rijetkih preostalih tradicionalnih kuća iz regije. Te su kuće važan odraz lokalnog identiteta, ali standard života u tom dijelu grada zaostaje za procesom modernizacije. Nije moguće, primjerice, uvesti tekuću vodu i toalete. Da bi se plan izgradnje ostvario, najstariji dio grada morat će se srušiti da bi se izgradile moderne stambene zgrade. Neki članovi lokalnih vlasti podupiru predloženi plan izgradnje, dok su ostali lokalni političari glasni protivnici te ideje. Danas su se zainteresirane strane našle da bi raspravile o tome i odlučili hoće li se plan provesti (*scenarij preuzet iz projektnog kompleta pod nazivom UNESCO svjetska baština u rukama mladih*).

Scenarij se podijeli sa svim partnerskim školama. Učenicima dopustite da sami oduče u kojoj od sljedećih pet grupa žele sudjelovati:

- a. grupa lokalne vlasti koja zagovara provedbu plana
- b. grupa lokalne vlasti koja je protiv provedbe plana
- c. građani koji žive u starom gradu
- d. stručnjaci, kao što su arhitekti i urbanisti
- e. predstavnici medija.

Svaka bi škola trebala odabrati i jednog predsjednika i jednog zapisničara koji će pisati izvješća sa sastanka. Učenici iz svake grupe međusobno surađuju na dokumentu alata Meetingwords (<http://meetingwords.com/>) te pišu govor u prilog svojeg stava tijekom sastanka. Morat će razmisliti i o mogućim pitanjima iz grupa koje imaju drukčija gledišta te biti spremni obraniti svoj stav.

Na dogovoreni datum u dogovoreno vrijeme partnerski razredi sastaju se putem događaja uživo i počinje rasprava. Svaka strana predstavlja svoje ideje i prijedloge, a potom predsjednici donose odluku. Nakon sastanka zapisničari objavljuju izvješće u TwinSpaceu projekta.

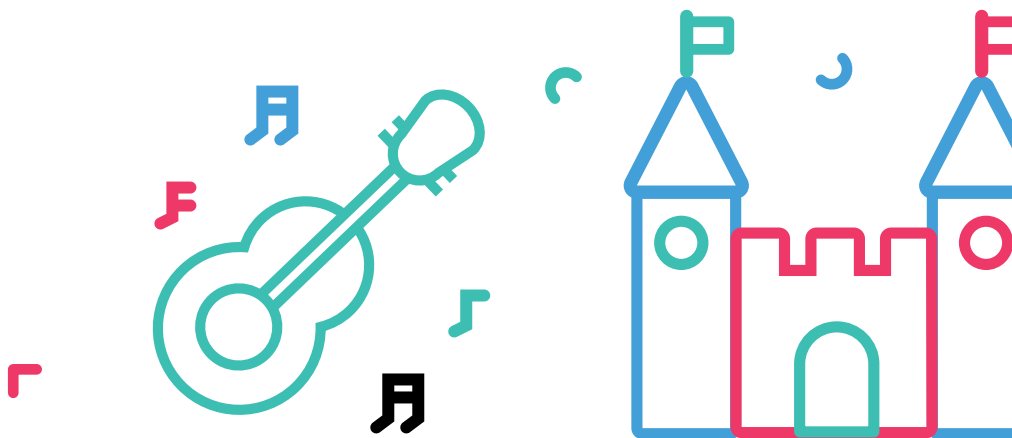
14. Naša veza s nebom

Dob: 12–18

Od učenika zatražite da istraže baštinu povezanu s astronomijom, npr. ostatke spomenika, lokalitete i krajolike, instrumente, arhive itd. Budući da je tema vrlo široka, odlučite što biste htjeli istražiti i radite na materijalnoj, nematerijalnoj ili prirodnoj baštini. Einsteinov toranj u njemačkom Potsdamu, primjerice, objedinjuje iznimne znanstvene i arhitektonske kvalitete dok su povijesni dokumenti iz antičke Grčke uglavnom povezani s matematičkim elementom astronomije (npr. mehanizam iz Antikitere).

Ovisno o predmetu koji poučavate, možete se usredotočiti na različite elemente.

Opširnije: <https://www3.astronomicalheritage.net>

15. Kviz o kulturnoj baštini

Dob: 11–18

Učenici zajedno kreiraju društvenu igru s pitanjima o kulturnoj baštini. Morat će:

- dizajnirati ploču na kojoj će se igra igrati te glasovati za onu najbolju
- odrediti kategorije igre (umjetnost, tradicija, povijest, jezici itd.)
- dizajnirati figure koje će se upotrebljavati za igranje
- dizajnirati kartice s pitanjima
- napisati pitanja i odgovore za igru; svaka partnerska škola radi na pitanjima za svoju zemlju ili jedna partnerska škola odlučuje o pitanjima za svoju zemlju, a partnerska škola daje četiri moguća odgovora
- svaki partnerski razred radi vlastitu društvenu igru.

Učenici sami odlučuju hoće li društvene igre razmijeniti s partnerom ili će ih igrati u svojoj školi te pozvati vršnjake iz drugih razreda da im se pridruže.

Ideja iz eTwinning projekta: „Cultural Heritage Trivia“ <https://twinspace.etwinning.net/47907/>

Uključene zemlje: Grčka, Španjolska

16. Poučavanje i učenje tradicionalnih plesova

Dob: 6–15

Od učenika zatražite da odaberu tradicionalni ples svoje regije i potraže dodatne informacije o tome kako je povezan s baštinom. Potom zajedno napravite poučni videozapis namijenjen nekome tko želi naučiti taj ples. Kad budete spremni, informacije o plesu i videotečaj podijelite s partnerima, koji će napraviti isto. Učenici potom pomoću videotečaja pokušaju naučiti ples svojih partnera i snimaju videozapis. Svi videozapisi, priprema i informativni materijal mogu se dodati na Thinglink: <https://www.thinglink.com/>

Ideja iz eTwinning projekta: „A world of ‘famous’ difference“ <https://twinspace.etwinning.net/23626/home>

Uključene zemlje: Hrvatska, Grčka, Poljska, Turska

17. Učenje o glazbi i folkloru partnerskih zemalja

Dob: 8–15

Svaki partnerski razred odabire jednu tradicionalnu pjesmu. Alat ThingLink (<https://www.thinglink.com/>) može se upotrijebiti za dodavanje svih videozapisa na interaktivnu kartu Europe.

Učenici rade u grupama, a svakoj je grupi dodijeljen dio pjesama svih partnera da pripreme koreografiju. Učenici nekoliko puta slušaju glazbu, vježbaju koreografiju, a potom snime videozapis svoje izvedbe plesa. Svi se videozapisi objavljuju na novoj interaktivnoj karti Europe u alatu Thinglink.

Ideja iz eTwinning projekta: „DetecTwinning“ <https://twinspace.etwinning.net/44486>

Uključene zemlje: Francuska, Španjolska, Turska

18. Tradicionalne priče drukčijeg završetka

Dob: 6–15

Učenici odabiru tradicionalnu priču iz svakog partnerskog razreda te pišu prvi dio priče. Potom svaka zemlja piše vlastito poglavlje za svaku priču, čime nastaju nove priče.

Učenici mogu sami ilustrirati priče ili pritom zatražiti pomoć mlađih učenika škole nakon što im oni ispričaju priče.

Potom se mogu organizirati različite aktivnosti, primjerice:

- predstavljanje priča u formi predstave
- predstavljanje priče u formi lutkarske predstave
- snimanje priča u kojem mogu sudjelovati učenici, učitelji i roditelji.

Ideja eTwinning projekta: „Children in a Europe of 2020“ <https://twinspace.etwinning.net/11852/home>

Uključene zemlje: Cipar, Danska, Finska, Mađarska, Nizozemska, Španjolska

19. Učenje i dijeljenje kulturne baštine s putujućom maskotom

Dob: 5–12

Učenici i učitelji odabiru maskotu koja će predstavljati projekt, npr. plišanog medvjedića, a zatim određuju put kojim će putovati po Europi. Medvjedić tjedan dana provodi u svakoj partnerskoj školi i druži se s učenicima. Učenici ga moraju ugostiti, s njime podijeliti informacije o svojem području i tradicijama te ga poslati u sljedeći razred uz mali dar.

Učenici moraju sve aktivnosti s medvjedićem predstaviti partnerima. Na kraju će se medvjedićeve pustolovine u Europi predstaviti u zajedničkoj e-knjizi.

Ideja iz eTwinning projekta: „Life through the Lens“ <https://twinspace.etwinning.net/20868/pages/page/218013>

Uključene zemlje: Hrvatska, Cipar, Danska, Francuska, Litva, Malta, Poljska, Portugal, Španjolska, Turska, Velika Britanija

20. Umjetničke galerije koje koriste proširenu stvarnost

Dob: 12–18

Učenici istražuju lokalne umjetnike ili umjetnike iz određenog razdoblja te odabiru niz slika o kojima zajedno pišu kratak opis i neke informacije o umjetniku. Izrađuju Vokije da bi podijelili informacije, a zatim pomoću alata Aurasma za proširenu stvarnost pripremaju fotografije i povezuju Vokije sa slikama. U svakoj partnerskoj školi organiziraju izložbu umjetnina. Posjetitelj moraju preuzeti aplikaciju Aurasma na pametne telefone da bi dobili dodatne informacije o djelima koja vide.

Ideja eTwinning projekta: „Balade A Musee“ <https://twinspace.etwinning.net/33628/>

Uključene zemlje: Francuska, Luksemburg, Portugal

Poglavlje 4.

Povezivanje s europskom kulturnom baštinom

– drugi resursi za učenje

4.1 Učenje o povijesti i baštini iz europske perspektive: Kuća europske povijesti

dr. Constanze Itzel, ravnateljica muzeja,
Kuća europske povijesti

Dr. Constanze Itzel

4.1.1. Kuća europske povijesti

Europa je donedavno imala desetke tisuća muzeja, ali samo nekoliko njih o sebi. U svibnju 2017. godine svoja je vrata u Bruxellesu otvorila Kuća europske povijesti – rezultat pokušaja da se složenost Europe obuhvati jednim povijesnim muzejom. Muzej je pokrenuo Europski parlament, a osmislio ga je jedinstven međunarodni tim povjesničara i muzeologa.³

Kuća ima stalan postav eksponata o europskoj povijesti 19. i 20. stoljeća. U priču muzeja utkana je povijest europskih integracija. Ekspoziti su utemeljeni na zbirci prikupljenoj iz više od 300 izvora iz 37 zemalja.

Europska povijest široko je područje koje bi moglo popuniti nekoliko takvih prostora. Suprotno očekivanjima, u Kući se ne nalaze odjeli različitih nacionalnih povijesti, već se nudi europska perspektiva. Predstavljene su povijesne pojave a) koje su potekle iz Europe; b) koje su se proširile Europom; c) koje se zasad smatraju relevantnima.

Kuća europske povijesti forum je za učenje, promišljanje i raspravu otvoren posjetiteljima svih generacija i svih podrijetala. Glavni joj je cilj produbiti razumijevanje europske povijesti i njezine složenosti, potaknuti razmjenu ideja te preispitati pretpostavke.

3. Detaljan opis procesa i ostala načela opisana u ovom članku sadrži: Perikles Christodoulou, Andrea Mork (ur.): Creating a House of European History, Bruxelles 2018.

Kuća europske povijesti, Park Leopold, © Nicolas Withof, *Kuća europske povijesti*, 2018.

4.1.2. Prostor za reinterpretaciju baštine

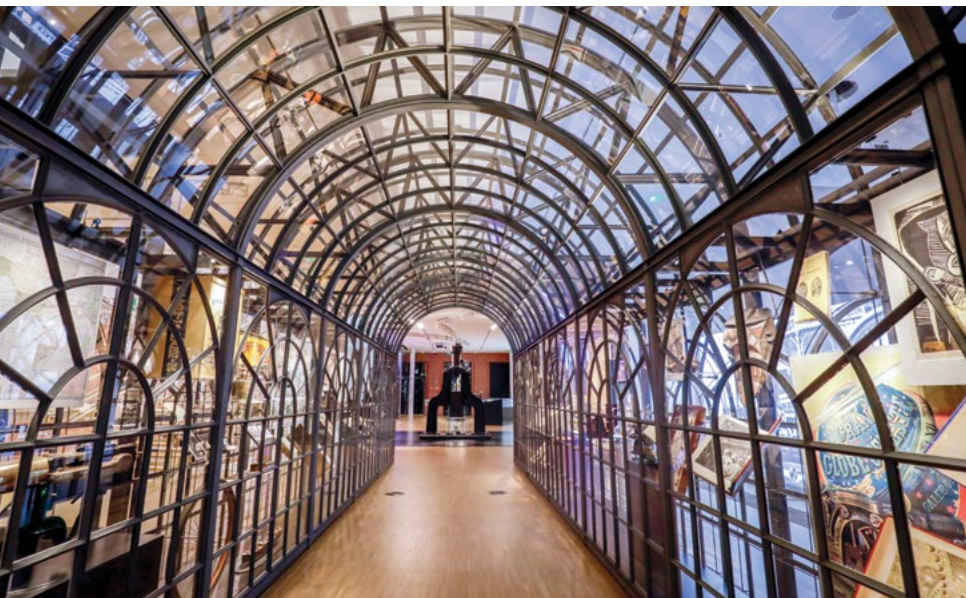
Kao muzej, Kuća europske povijesti institucija je čiji je cilj sačuvati baštinu⁴. No svrha joj je ujedno i, putem stalnog i prvih privremenih postava, preispitati što je zapravo ta baština i kako se razvila. Koncept baštine sam je po sebi teško definirati,⁵ a još je teže kad se zapitamo što je zapravo *europska* baština.

Na to pitanje pokušava odgovoriti stalni postav izložbe.⁶ Film naglašava povijesne fenomene koji su oblikovali europski kontinent, kao što su seobe naroda, antička Grčka i Rim, jaka uloga kršćanstva, promjene granica i mnoge druge. Ekspонат koji se sastoji od vrlo simboličnih predmeta prikazuje pojave koje su oblikovale kontinent. To su: grčka filozofija demokracija pravo kršćanstvo humanizam kolonijalizam trgovina robljem teror države prosvjetiteljstvo revolucije kapitalizam marksizam, komunizam i socijalizam;

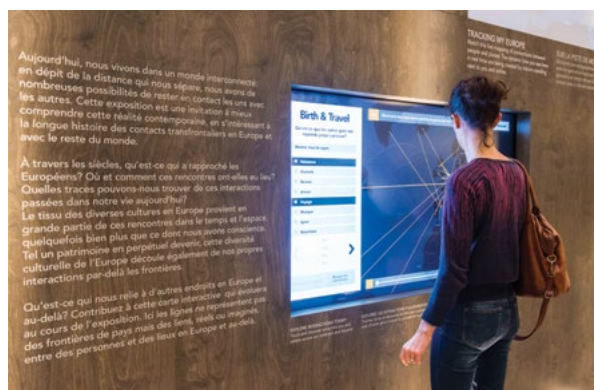
4. ICOM etički kodeks za muzeje, 2017, str. 8, ističe dužnost muzeja da pribave i čuvaju zbirku eksponata kao doprinos očuvanju prirodne, kulturne i znanstvene baštine.

5. Laurajane Smith, primjerice, nudi definiciju prema kojoj je baština „kulturni proces ili izvedba povezana s produkcijom i dogovaranjem kulturnog identiteta, individualnog i kolektivnog sjećanja te društvenih i kulturnih vrijednosti“, pogledajte: Laurajane Smith, *Cultural Heritage. Critical Concepts in Media and Cultural Studies*, London 2007., str. 2.

6. Ovo je široka definicija baštine koja obuhvaća političku i intelektualnu baštinu.

Stalni postav, eksponat o Europi 19. stoljeća; © *Europska unija*, 2018.

Interaktivno praćenje moje Europe, interaktivni elementi privremene izložbe;

© *Europska unija*, 2018.

nacionalna država i Shoah.⁷ Prikazivanjem tih trenutaka jedne uz druge posjetitelj se zapita: mogu li se ti događaji smatrati prepoznatljivom europskom baštinom? Mogu li se svi Europljani prepoznati u toj baštini, čak i ako je ona drukčije na njih utjecala?

Prva privremena izložba „Interakcije“ bavi se načinima oblikovanja baštine⁸. Istražuje materijalnu i nematerijalnu kulturnu baštinu, ali i prirodnu baštinu. Izložba pokazuje da je razmjerno malen prostor Europe, na kojem se nalaze brojni različiti teritoriji, jezici, religije i etničke skupine, doveo do čestih međukulturalnih dodira, sukoba i suradnji.

Istraživanjem izvora europske bogate kulturne baštine postaje jasno da je ono što doživljavamo kao specifično za jednu kulturu ili zemlju često proizvod interakcija u vremenu i prostoru. Prva privremena izložba Kuće europske povijesti istražuje te višestruke izvore iz Europe i izvan nje tako što ispituje, primjerice, povijest recepata i sastojaka jela, povijest bilja, začina i životinja, povijest sportova, ideja, umjetnosti, riječi, bajki i drugih stvari koje nas okružuju u svakodnevnom životu. Sve te ideje i proizvodi imaju kompleksnu povijest prožetu međusobnim utjecajima i tako pokazuju transnacionalnu prirodu baštine⁹.

Slično tome međusobno su povezani i današnji životi. To je prikazano interaktivnim kartografskim alatom www.myinteractions.eu. Sadržaj su u potpunosti sastavili korisnici: odgovori na pitanja o tome što povezuje ljude s mjestima diljem Europe međusobno su povezani i čine kartu ljudskih veza i preferencija. Tako dobiveni obrasci ističu, primjerice, malobrojne veze s istokom ili ljubav prema talijanskoj hrani i pokazuju da je naš mentalni prikaz europskog prostora itekako oblikovan poviješću. Rezultati se mogu generirati, ali i pretraživati na mreži i lokalno, pa na taj način postaju resurs za rasprave o današnjim kulturnim interakcijama¹⁰.

4.1.3. Resursi za učenje o Europi

U skladu sa suvremenom muzeološkom praksom, u Kući europske povijesti učenje se ne shvaća kao nusproizvod, već je ono u središtu svih aktivnosti¹¹. Muzej je mjesto neformalnog i dobrovoljnog kognitivnog i afektivnog učenja za razne ciljne skupine.

Višestruki slojevi stalnog postava nude različite razine sadržaja, u skladu s predznanjem i dostupnim vremenom posjetitelja. Dodatne informacije (audiosnimke, filmovi) dostupne su putem višjezičnih tableta na 24 jezika. Stalni postav upotpunjuje interaktivna

7. Reference potražite u: Kuća europske povijesti, vodič za stalni postav, Bruxelles 2017.

8. Pogledajte: Christine Dupont, Constanze Itzel (ur.): Interactions. Centuries of Commerce, Combat and Creation. Katalog izložbe. Luxembourg 2017

9. Pogledajte i: Gerard Delanty, The European Heritage. A Critical Re-Interpretation, London, New York 2018., str. 29ff.

10. www.myinteractions.eu

11. Preferira se upotreba pojma „učenje“ umjesto pojma „obrazovanje“, jer se njime ističe aktivna uloga učenika.

obiteljska staza na temu putovanja kroz vrijeme. Za učenike srednjih škola dostupni su razni radni listovi.

Prva privremena izložba prema načinu učenja prilagođena je različitim motivacijama posjetitelja. Potiče na učenje putem razigranog i višeosjetilnog otkrivanja, interaktivna je i potiče interakciju s drugim posjetiteljima.

Kuća europske povijesti ne predstavlja sadržaj na afirmativan način, već koristi kritički pristup. To je vidljivo u tri točke: uporaba pitanja, fokus na pojam tumačenja i koncept sjećanja.

Taj propitujući pristup duboko je usađen u sam koncept izložbe, a vraća se kroz narativ: od posjetitelja se traži da izraze mišljenje, predstavljaju se različita gledišta, predmeti omogućuju višestruka tumačenja.

Koncept tumačenja prisutan je, primjerice, kad izložba pokazuje kako se mit o Europi tijekom stoljeća upotrebljavao za predstavljanje stavova o Europi ili kad prikazuje promjene kartografske slike Europe kroz vrijeme i s promjenama geografske perspektive promatrača. Tumačenje je glavna tema i 25 m visokog umjetničkog djela koje visi na stubištu, a sastoji se od niza citata o povijesti.

Kompleksnost se dodano povećava narativom izložbe o zajedničkim povijesnim procesima putem koncepta sjećanja, koje se koristi za propitivanje onoga što odlučimo zapamtiti, kao pojedinci ili kolektiv, a što radije zaboravljamo.

Izložbe su upotpunjene programima za učenje i događajima. Mrežni resursi na 24 jezika omogućuju upotrebu transnacionalnog sadržaja u učionicama diljem Europe. Teme kojima se bave (migracija, sukob, ljudska prava, identitet, informacijske tehnologije) odabrane su tako da se uklape u kontekst različitih nastavnih programa europskih škola¹². Putem te mrežne ponude Kuća europske povijesti želi doprijeti do učenika diljem Europe te u nastavu dodati europsku dimenziju i pobuditi znatiželju prema zajedničkoj povijesti.

12. Resurse je moguće preuzeti ovdje: <https://historia-europa.ep.eu/en/educators-teachers/classroom-activities>.

4.2 eTwinning i UNESCO škole: izgradnja budućnosti otkrivanjem prošlosti

Muzeji imaju važnu ulogu u produbljivanju razumijevanja kulturne baštine, ali učitelji su ti koji su u najboljoj poziciji da učenike vode prema otkrivanju prošlosti, učenju od predaka i izgradnji budućnosti. Škole su bogat izvor informacija u kojima učenici mogu steći praktične vještine putem konstruktivnih aktivnosti.

Zato predstavljamo primjere aktivnosti u školama koje su nagrađene novom oznakom eTwinning škole, a već su bile dijelom UNESCO mreže udruženih škola koja je nastala prije 70 godina.

Oznaka eTwinning škole uvedena je 2018. godine kao priznanje i nagrada za sudjelovanje i predanost timova učitelja i uprave škole. eTwinning škole prepoznate su kao predvodnici u području:

- digitalne prakse
- prakse e-sigurnosti
- inovativnih i kreativnih pristupa pedagogiji
- promicanja stalnog stručnog usavršavanja osoblja
- promicanja suradnje u učenju među osobljem i učenicima.

eTwinning škole imat će važnu ulogu u nadolazećim godinama jer je njihova misija potaknuti budući razvoj eTwinninga te baviti se raznim temama. Jedna od tih tema može biti promidžba i zaštita kulturne baštine.

UNESCO mreža udruženih škola (<https://aspnet.unesco.org/>) dugogodišnja je mreža koja povezuje obrazovne ustanove cijelog svijeta sa zajedničkim ciljevima međunarodnog razumijevanja i suradnje, interkulturnog dijaloga i mira, održivog razvoja i kvalitetnog obrazovanja kroz praksu.

UNESCO mreža udruženih škola sudjelovat će u zajedničkom projektu s Europskom komisijom. Projekt je pokrenut u kontekstu Europske godine kulturne baštine s ciljem povećanja svijesti o zajedničkoj povijesti i vrijednostima te da bi se pridonijelo prihvaćanju kulturnih raznolikosti putem interkulturalnih razmjena na temelju tumačenja, predstavljanja i dijeljenja kulturne baštine, kao i da bi angažirao djecu u (ponovno) otkrivanju i dijeljenju nematerijalne kulturne baštine.

U ovom dijelu ravnatelj i učitelji iz eTwinning škola, koji već rade na projektima povezanim s kulturnom baštinom u sklopu UNESCO mreže, dijele svoje ideje i iskustva.

Škola: ITCG Enrico Fermi, Tivoli, Italija

Ravnateljica: Laura Giovannelli

Učiteljica: Grazia Del Tito

Laura Giovannelli

Grazia Del Tito

Kad se vaša škola pridružila UNESCO mreži udruženih škola?

Naša se škola UNESCO mreži udruženih škola pridružila 2013. godine.

Koje ste aktivnosti povezane s kulturnom baštinom organizirali u školi i tko je u njima sudjelovao?

Organizirali smo projekt pod nazivom „Salvaguardia dei beni materiali e

immateriali di Tivoli e della Valle dell'Aniene“. Projekt je pokrenut prije dvije godine, a završit će u listopadu 2018. godine. Cilj mu je povećati svijest učenika o umjetničkoj i kulturnoj baštini. Projekt obuhvaća različite aktivnosti s ciljem promicanja vrijednosti i znanja o dva spomenika pod zaštitom UNESCO-a u Tivoliju (Villa D'este i Villa Adriana) te tradicionalne glazbe i plesova karakteristične za to područje, koju mlađi učenici više ne poznaju.

Naša škola, ITCG Fermi (strukovna škola), projekt je razvila u suradnji s dvije obrazovne ustanove u Tivoliju: IC Tivoli II Baccelli (viši razredi osnovne škole), Liceo Spallanzani (srednja škola) i školom Notre Dame des Anges iz Saint Amand-les-Eaux u Francuskoj (koja obuhvaća obrazovanje od predškolskog, osnovnoškolskog, srednjoškolskog uzrasta i više škole). U projektu je sudjelovao i Grad Tivoli te lokalne udruge, kao što su Leo Club Tivoli i Cooperativa „Visite guidate Tivoli“.

Mislite li da, kao eTwinning škola, možete u te aktivnosti uključiti još učitelja iz svoje škole?

U aktivnosti povezane s projektom već je uključeno mnogo učitelja. Uspjeh tih aktivnosti imao je pozitivan i sjajan utjecaj te je pobudio zanimanje za aktivno sudjelovanje u drugim aktivnostima i projektima.

Možete li predložiti neku aktivnost iz UNESCO mreže koja se može primijeniti na koncept eTwinning škole?

Putem eTwinning projekata koji potiču obrazovanje o globalnom građanstvu možemo među novim generacijama promicati kulturnu baštinu, a svoje aktivnosti možemo širiti među eTwinning školama. Kao nova eTwinning škola, možemo organizirati i mrežne ili lokalne edukacije da bismo predstavili i promicali svoje aktivnosti među ostalim školama u regiji.

Škola: Viša srednja škola Pentapolis, Grčka

Ravnateljica: Nikolina Stathaki

Učiteljica: Theodora Gkeniou

Nikolina Stathaki

Theodora Gkeniou

Kad se vaša škola pridružila UNESCO mreži udruženih škola i zašto?

Naša je škola članica UNESCO mreže udruženih škola već četiri godine. To je mreža koja povezuje 11 500 škola iz 182 zemalja radi promicanja mira, obrazovanja o humanitarnom radu te međukulturalnog dijaloga u cijelom svijetu. Kreativnost, komunikacija i inovacija tri su stupa ove mreže,

zajednička cijeloj eTwinning zajednici.

Koje ste aktivnosti povezane s kulturnom baštinom organizirali u školi i tko u njima sudjeluje?

Svake godine u Grčkoj organiziramo okupljanja učenika na sjeveru u Solunu i na jugu u Ateni. Za sudjelovanje na tim događajima pripremamo predstave i pripremamo učenike za sudjelovanje u debatama i okruglim stolovima o temama određenima za svaku godinu. 2014. godine to se okupljanje prvi put održavalo u Solunu, a mi smo za tu prigodu pripremili predstavu pod nazivom „Upoznavanje s bizantskim spomenicima u Solunu“. Na trećem okupljanju 2017. godine fokusirali smo se na nematerijalnu baštinu, tj. na nove običaje i tradicije, te smo pripremili drugu predstavu pod nazivom „U sjeni planine Menikio“. Menikio je planina koja se nalazi u blizini naše škole.

Te aktivnosti uglavnom provodi i režira naša profesorica matematike, koja je educirana za dramsku umjetnost u obrazovanju te surađuje s grupama učenika koji glume u predstavama i sudjeluju u raspravama. Podršku nam daje i ravnateljica, roditelji pomažu tijekom cijelog procesa financijski i emocionalno, a uključeni su i drugi učitelji koji po potrebi daju ideje i svoju podršku.

Mislite li da, kao eTwinning škola, možete u te aktivnosti uključiti još učitelja iz svoje škole?

Kao što sam već spomenula, sa skupinom učitelja iz škole učinkovito komuniciramo i surađujemo. To su uglavnom učitelji koji predaju jezike, ali rado bismo uključili i učitelje likovne i glazbene kulture, informatike i stranih jezika koji bi svojom stručnošću mogli pridonijeti razvoju projekata.

Kako, kao eTwinning škola, možete surađivati s drugim školama, kolegama i lokalnom zajednicom svoje regije te im promicati relevantne aktivnosti?

eTwinning škole organizacije su za učenje, pa se kao takve uključuju u inicijative koje promiču razmjenu znanja. Tijekom cijele školske godine mogu se organizirati i organiziraju se radionice, stručno usavršavanje, okrugli stolovi i prezentacije projekata u našoj ustanovi da bi se s drugima podijelili rezultati naših aktivnosti i razmijenile dobre prakse. Pritom nam uvijek pomažu lokalna obrazovna i administrativna tijela, koja subvencioniraju naše pothvate. Nadalje, projekti programa Erasmus+ potekli iz partnerstva u eTwinningu otvaraju nam mogućnosti za trajne transformacije i razvoj.

Možete li predložiti neku aktivnost iz UNESCO mreže koja se može primijeniti na koncept eTwinning škole?

Okupljanja učenika definitivno su ideja koju valja podijeliti s drugima jer ona tinejdžerima koji u njima sudjeluju služe kao platforma za izražavanje vlastitih stavova. Putem tih okupljanja učenici oslobađaju svoju kreativnost, a pritom sudjeluju u stvarnom i interaktivnom kontekstu te razvijaju osjećaj inicijative i poduzetništva jer aktivno sudjeluju i uvelike samostalno razvijaju sadržaj u kojim sudjeluju, bila to predstava, film, prezentacija, izvedba ili bilo koji drugi oblik umjetničkog izražavanja.

Sudjelovanjem u debatama o godišnjoj temi učenici ujedno razvijaju jezične vještine na materinjem i stranim jezicima, stječu nove kompetencije, razvijaju kulturnu svijest i izražaj, kao što je opisano u okviru osam ključnih kompetencija. Učenici za te debate moraju istražiti temu, pripremiti se i raspravljati o njoj, vježbati javno govorništvo, braniti svoje stavove i suprotstavljati se tuđima. Obje vrste aktivnosti, i one umjetničke i one lingvističke, mogu se organizirati kao suradnja i odvijati ma mreži putem alata Adobe Connect i eTwinning Livea.

Škola: Jezična škola Ivan Vazov, Plovdiv, Bugarska

Ravnateljica: Anelia Miteva

Učiteljica: Maya Kyulevchieva

Anelia Miteva

Maya Kyulevchieva

Koje ste aktivnosti povezane s kulturnom baštinom organizirali u školi?

Učenici su uz pomoć učitelja pripremili različite prezentacije o temama kao što su kulturna baština Balkana, grčko-rimski spomenici kulture, kršćanska baština, spomenici pod zaštitom UNESCO-a, pjesme Bistričkih baba, martenice itd. Organizirali smo i otvorene satove geometrije

u narodnim vezovima i geometrije u čiprovačkim ćilimima. Organizirali smo videokonferencije s drugim UNESCO školama iz Kijeva u Ukrajini i Bakua u Azerbajdžanu koje rade na UNESCO projektu: „Učenje za budućnost“. Proveli smo i nekoliko eTwinning projekata, kao što su: „Slične i različite tradicije bugarske i poljske kulture“, „Pozdrav, prijatelji s eTwinninga! Zaigramo zajedno stare igre!“, „Globalizacija hrane“, „Poslovia dnevno štiti nas od dosade“, „Kad dva grada označavaju Europu“.

Mislite li da, kao eTwinning škola, možete u te aktivnosti uključiti još učitelja iz svoje škole?

Trenutačno provodimo projekt programa Erasmus+ pod nazivom „Nastavni materijali i aktivnosti za UNESCO škole“; koji obuhvaća sljedeće teme: održivost, građanstvo, međukulturalno učenje, kulturna baština, mir i ljudska prava. Organiziramo i otvorenu nastavu na razne teme te učenicima nudimo priliku da predstave svoje radove na raznim festivalima i proslavama. Svake godine uključuje se sve više učitelja, a kako smo sada eTwinning škola, možemo biti ambasadori te uključiti više ljudi, kao što su susjedne škole, grad i lokalna zajednica.

Kako, kao eTwinning škola, možete surađivati s drugim školama, kolegama i lokalnom zajednicom svoje regije te im promicati relevantne aktivnosti?

Kao eTwinning škola, možemo s kolegama razmjenjivati dobre prakse, sudjelovati na regionalnim i obrazovnim konferencijama te promicati eTwinning i svoj rad drugim kolegama. Kao dinamična organizacija, moramo svoj rad dijeliti s drugima te graditi sinergije s drugim mrežama. Sigurna sam da bi brojni partneri iz UNESCO udruge rado surađivali putem eTwinninga na europskim projektima o kulturnoj baštini.

Škola: Osnovna škola Simona Gregorčiča Kobarid, Slovenija

Ravnateljica: Melita Jakelj

Učiteljica: Aurora Calvet

Melita Jakelj

Koje ste aktivnosti povezane s kulturnom baštinom organizirali u školi?

Upravo smo proslavili 50. obljetnicu škole, pa smo istraživali kako je škola izgledala u prošlosti. Organizirali smo i izložbu te dan otvorenih vrata, tijekom kojeg je 200 ljudi posjetilo školu. Učenici su na temi kulturne baštine radili posjećujući muzeje, stare kuće i izložbe te surađujući sa svojim djedovima i bakama. Drugi razred radi na eTwinning projektu „Drago nam je što smo se upoznali“ s partnerima iz Španjolske, na kojem partneri jedni drugima predstavljaju svoje kulture.

Svake godine organiziramo projekt uključuje cijelu školu, tj. svih 330 učenika te sve učenike i cjelokupno osoblje. Ove smo godine otkrili prednosti suradnje sa starijom generacijom te ćemo nastaviti s uključivanjem roditelja, djedova i baka i na budućim projektima.

Organizirate li putem eTwinninga aktivnosti povezane s UNESCO mrežom udruženih škola?

Da, u kontaktu smo s jednom školom iz Slovenije i jednom iz Češke te smo za sljedeću školsku godinu počeli pripremati eTwinning projekt o kulturnoj baštini.

Mislite li da, kao eTwinning škola, možete u te aktivnosti uključiti još učitelja iz svoje škole?

Da, sljedeće će se godine svi učitelji uključiti u projekt iz programa Erasmus+, koji će biti registriran i u eTwinningu. Smatram da kao eTwinninga škola imamo veliku odgovornost te da moramo promicati inovativno podučavanje i učenje. Uz sve te planove i namjeru uključivanja drugih kolega, moramo imati i podršku Ministarstva i obrazovnih vlasti.

eTwinning škole imaju ulogu škola ambasadora te mogu unijeti inovacije u načine podučavanja, potaknuti suradnju i nadahnuti više učitelja na takav rad. Kulturna baština tek je jedna od brojnih tema na kojoj učitelji i cijela škola mogu raditi s učenicima da bi im pomogli da izgrade budućnost znajući svoju prošlost.

Zaključci

Santi Scimeca, voditelj eTwinning projekata,
Središnja služba za podršku

Santi Scimeca

eTwinning Europsku godinu kulturne baštine slavi putem brojnih inicijativa: radionica, konferencija, seminara, mrežnih aktivnosti, materijala i, dakako, ove knjige. Sljedeći primjer vrlo dobro opisuje koliko je kulturna baština popularna među eTwinnerima. Početkom 2018. godine Europska komisija pozvala je eTwinning da odabere tri projekta kojima će se na zatvaranju konferencije o Europskoj godini kulturne baštine dodijeliti posebno priznanje. To se priznanje pretvorilo u „posebnu eTwinning nagradu za kulturnu baštinu“. Odmah je pokrenuta komunikacijska kampanja kojom se učitelji poticalo da se prijave za nagradu putem prijave za Nacionalnu oznaku kvalitete. Već nakon nekoliko mjeseci, mnogo prije roka, za posebnu je nagradu prijavljeno više od 600 projekata (jedna trećina svih prijava za oznaku kvalitete). To nas upućuje na dvije stvari: kao prvo, da su učenici vrlo zainteresirani za temu kulturne baštine prilikom suradnje s kolegama iz Europe te da učitelji još otkrivaju koncept kulturne baštine i njezino značenje za lokalne zajednice i djecu.

Čitatelji ove knjige dosad su zasigurno dobro upoznati s bogatstvom europske kulturne baštine. Ona nas okružuje i vjerojatno je prisutnija nego što smo mislili. No nisu sve starine kulturna baština. Kulturnom baštinom mogu se smatrati samo rezultati ljudske aktivnosti koji se namjerno štite, čuvaju ili oživljavaju te se ne prepuštaju prirodnom propadanju, zaboravu ni uništenju. Svi znamo (a mogli bismo reći da je to dio naše kulturne baštine) da samo ako znamo otkuda potječemo, možemo doista znati tko smo i što želimo postići. Naša je kultura dinamičan skup normi koje se stalno mijenjaju: katkad je za to potrebno više stoljeća, a katkad tek pola generacije. A u vremenu „tekućeg društva“, kako ga Bauman naziva, moramo svoje vrijednosti učvrstiti za nešto što je već utvrđeno i dokazano te preispitivati sve što nam je ponuđeno kao jednostavno rješenje za kompleksne probleme. Kulturna baština ne sastoji se samo od spomenika i recepata. Ona je način na koji razmišljamo o stvarnosti i kako je tumačimo. Srećom, pritom nam mogu pomoći filozofi i učenjaci, obični ljudi i vizionari koji su stoljećima utjecali na našu kulturu. Na povijest i kulturnu baštinu ne bismo smjeli gledati kao na breme koje moramo nositi, već kao na odgovor na sumnje: kao pouzdan kompas u ponekad nerazumljivim i zbunjujućim vremenima.

Ovogodišnja eTwinning knjiga dar je svim eTwinnerima koji su oduvijek htjeli sudjelovati u projektu povezanom s kulturnom baštinom, ali nisu znali gdje početi. Ona je dar i učiteljima koji su razmišljali o kulturnoj baštini kao načinu za zanimljivo i razigrano uvođenje povijesti u učionicu, a da nisu uviđali da to može biti i mnogo više: način čitanja sadašnjosti i pripreme za budućnost.

Literatura

- Alsayyad, Nezar (ur.), *Consuming Tradition, Manufacturing Heritage. Global Norms and Urban Forms in the Age of Tourism*. New York: Routledge, 2001.
- Bendix, R.F., Eggert, A., Peselmann, A. (ur.), *Heritage Regimes and the State*. Göttingen: Universitätsverlag Göttingen, 2012.
- Vijeće Europe, Faro, 2005. <https://www.coe.int>
- Europska komisija, Towards an integrated approach to cultural heritage for Europe, 2014. http://ec.europa.eu/assets/eac/culture/library/publications/2014-heritage-communication_en.pdf
- Odluka (EU) 2017/864 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. svibnja 2017. o Europskoj godini kulturne baštine (2018.). <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/PDF/?uri=CELEX:32017D0864&from=HR>
- Jakoba Sraml Gonzalez, Trends in practical cultural heritage learning in Europe 2012, istraživačko izvješće, Nordijski centar učenja o baštini 2012.
- Lazzaretti, Luciana, The resurgence of the “societal function of cultural heritage”. An introduction. *City, Culture and Society*, 3:4 (2012): 229–233.
- Sonkoly, G., Vahtikari, T., *Innovation in Cultural Heritage Research. For an integrated European Research Policy*. Bruxelles: Europska komisija, 2018.
- Posebno izvješće Eurobarometra, Kulturna baština. <http://ec.europa.eu/commfrontoffice/publicopinion/index.cfm/WhatsNew/index>
- Web-mjesto europske godine kulturne baštine https://europa.eu/cultural-heritage/european-year-cultural-heritage_hr

Nakladnik

Središnja služba za podršku eTwinning-u
www.etwinning.net

European Schoolnet
(EUN Partnership AISBL)
Rue De Trèves 61, 1040 Bruxelles, Belgija
www.europeanschoolnet.org

Urednici

Irene Pateraki, Santi Scimeca

Koordinacija dizajna

Claire Morvan

Jezični koordinator

Danosh Nasrollahi

Originalni dizajn

Pitch Black Graphic Design Den Haag / Berlin

Grafička obrada i tisak

HOFI Studio

Naklada

1000

ISBN

9789492913616

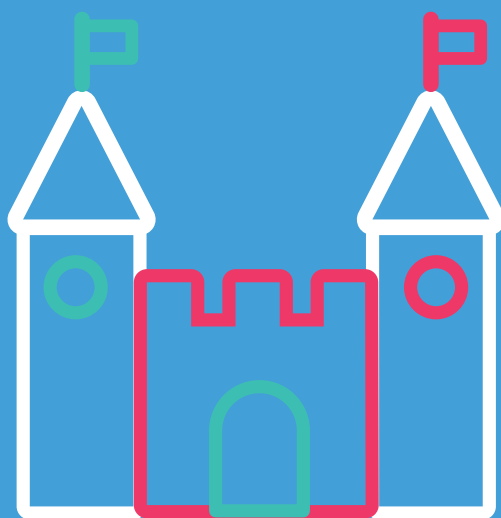
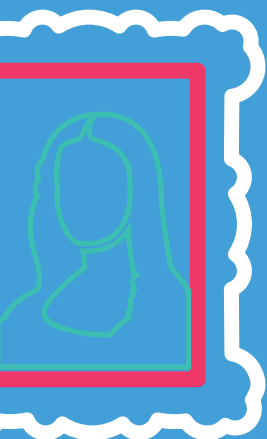
Objavljeno u rujnu 2018. godine. Stavovi izraženi u ovoj publikaciji stavovi su autora i ne odražavaju nužno stavove mreže European Schoolnet ni Središnje službe za podršku za eTwinning-u. Knjiga je objavljena u skladu s uvjetima i odredbama licence za nekomercijalnu upotrebu Attribution – Non Commercial-Share Alike 3.0 Unported Creative Commons (CC BY-NC-SA 3.0) (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/3.0/>) Publikacija je izrađena uz financijsku podršku programa Erasmus+ Europske unije. Publikacija odražava isključivo stavove autora i Europska komisija ne može se smatrati odgovornom ni za kakvu upotrebu informacija sadržanih u njoj.

<http://europa.eu/cultural-heritage>

www.etwinning.net

Sufinancirano sredstvima
programa Europske unije
Erasmus+